JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE

Aº. 1861. Woensdag, 23 Januarij. Nº. 7.

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasoeroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. BUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia* ... f 12,50.
» » » » *Java* ... » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen* ... » 17,50.
» » » » *Nederland* ... » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

ADVERTENTIEN.

Gehuwd:
H. R. VAN HEEKEREN,
weduwnaar van *M. Roost*,
met
C. E. VAN GOUDRIAAN.
BATAVIA, den 7den Januarij 1861. (190)

Gehuwd:
W. L. ROGGE
en
J. S. KNOPS.
SAMARANG, 14 Januarij. (220)

Getrouwd:
W. R. H. TERGAU,
met
L. IJLSTRA.
SOERABAIJA, 12 Januarij 1861.
Eenige kennisgave. (222)

Getrouwd:
JAN ALKEN Jr.
Offic. van Gez. 2de klasse.
en
PAULINE EMELIA AGNES VAN HIERDEN.
BATAVIA 16 Januarij 1861. (211)

Op den 10den Januarij ll., is alhier na eene kortstondige doch hevige ziekte overleden, de Heer *J. P. Carst*, in leven gezagvoerder van het Nederl. Schip *Argonaut*.
R. JASKI CARST.
Eenige en Algemeene kennisgeving. (188)

Op heden ontsliep onze jongste lieveling, **Karel Albert**, in den ouderdom van 10 maanden.
J. W. DOIJER en Echtgenoot.
SOERABAIJA, 14 Januarij 1861. (209)

Op den 15 December, overleed alhier in den ouderdom van 75 jaren, de WelEd. Gestr. Heer *Pieter de Bruijn*, geliefde Echtgenoot van
BATAVIA, 23 Januarij 1861. J. E. DE BRUIJN,
(224) *Ihnken.*

VENDUTIE
Donderdag den 24sten Januarij,
voor het huis onlangs bewoond door den Heer
van Spanje,
in de **Gang Patjenongan**, door
J. SPEET,
van:
Wagens, Bendies,
Twee span goede **Wagenpaarden,**
HUISMEUBELEN,
ZILVER- EN GLASWERK, HANG- EN TAFEL-LAMPEN, enz. (194)

Vendutie
op Vrijdag, den 25sten Januarij 1861,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
tot sluiting van rekening, zonder reserve,
van de volgende
Fransche Goederen,
als:

20 oxh. Supérieure Bordeaux wijn, Queyres.
50 » gewone Bordeaux van Granval frères.
25 kisten à 96/2 fl. St. Estèphe van P. F. Eyquem et fils.
100 » » 48/1 » » » »
45 » » 48/1 » Brane Mouton van » met glazen stoppen.
100 » » 48/1 » » » »
27 » » 48/1 » Cantenac Médoc.
65 kistjes à 1 doz. fijne Wijnen (zeer aan te bevelen), als:
Chateau Lascombes.
St. Pièrre.
» Julien.
d'Armailhac.
120 kn. à 48/1 fl. Quyrees.
30 » » 12/1 » Haut Sauterne.
25 » » 12/1 » Vin de Graves.
18 » » 12/1 » Haut Barsac.
20 » » 12/1 » Vin fin de Malaga.
80 » » 12/1 » Champagne.
55 » » 24/2 » » Jacquesson et fils.
100 » » 12/1 » extra old Cognac van P. F. Eyquem.
75 » » 12/1 » Vieux Cognac van 1815.
12 » » 24/2 » Gelées assorties.
10 » » 24/2 » Marmelades »
20 » » 12/1 » Vruchten op water van Teyssonneau.
10 » » 12/1 » » Brandewijn.
5 » » 24/2 » Marasquino.
10 » » 12/1 » »
10 » » 12/1 » Siroop.
20 » » 12/1 » Absinthe Suisse Supérieur.
10 » » 12/2 » » »
6 » » 12/1 » Jus de Groseilles.
7 » » 12/1 » » » Framboises.
4 » » 12/1 » Diverse Bombons.
15 » » 12/2 » Fruits au Vinaigre.
5 » » 12/1 » Olives au Sel.
5 » » 12/1 » Farcis.
G.B. 16 kistjes Champagne fleur de Sillery, eerste qualiteit.
J. A.B. 70 » à 1 doz. Cognac, eerste qualiteit.
50 » Champagne van het merk Jacquesson et fils.
16 kisten Prunes d'Antes.
75 vaten à 200 pond extra fijn gebakmeel.
26/2 oxh. fijne Fransche Azijn.
40 hoeden Geraffineerde Broodsuiker.

verder:

1 kist fijn fransch Speelgoed, bij kleine kavelingen.
1 » Galanterien Agaatknoopen, Braceletten, Broches Ringen, etc. etc.
4 kisten keurige Schilderijen.
1 kist Zweepen en Karwatsen.
60 doz. fransch verlakt Schoenleder.
1 kist Necessaires, Naaidoozen, Likeur en Odeurkeldertjes.
1 » Tapijten en Wagenkleedjes.

En voor Rekening van wien zulks zoude mogen aangaan:

420 Tobben Staal van 1/2 en 5/8 duim.
10 vaten IJzeren Potten en Pannen met deksels.
15 kisten diverse Keukengereedschappen.
10 pakken IJzeren Venster en Dakramen.
4 kisten » Tuintafels.
5 » Stommeknechten of staande Kapstokken.
1 » Parapluiestandaards.
50 vaten 1 en 2 dm. Spijkers.
5 marmeren Grafsteenen. (206)

HOUT-VENDUTIE
op Donderdag, den 24sten Januarij 1861,
à 2 pCt. Vendusalaris,
op het Heemradenplein
DOOR
199) JOHN PRIJCE & Co.

Op de Vendutie
van Vrijdag den 25sten Januarij 1861,
zal nog worden verkocht:
1 fraaije Solied bewerkte
EUROPESCHE HANDWAGEN
en
2 Pianinos
voor het klimaat vervaardigd uit de fabriek van
Bechershof te **Dusseldorf.**
(235) CASSALETTE & Co.

Op de Vendutie
van Vrijdag den 25 Januarij 1861,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
zal nog worden verkocht:
C 3. 9. 10. 12. 13. **5 balen Roodgaren, No. 28.**
22 **1 baal do. No. 24.**
aangebragt per *Graaf van Heijden Reinestein*
en
BK 307. 404. **2 balen Garen, No. 40,**
aangebragt per *J. D. Marshall*,
en
» 208. **1 baal Roodgaren, No. 28,**
aangebragt per *Elisabeth*.
Alles min of meer door zeewater beschadigd.
(234)

VENDUTIE
Vrijdag den 25sten Januarij,
voor het huis van den Heer **JAEGER,**
op den weg naar **Tanabang**, door
J. SPEET.
van:
WAGENS, PAARDEN, HUISMEUBELEN, enz.
en hetgeen verder ten voorschijn zal worden gebragt.
(193)

Op Zaturdag den 26sten Januarij
aanstaande:
des Morgens ten negen ure, [illegible]
huis tegen over de Kampong Java [illegible]
VENDUTIE
worden gehouden.

Maandag, 28 Januarij 1861,
zullen op de Vendutie door WILLEM DE JONG,
Passer Pisang, hoek Theewaterstraat,
worden verkocht:

PRACHTIGE EUROPESCHE TUIGEN,
voor een, twee en vier paarden.

Nieuw zilver gemonteerd, met Oranje Zijde gestikt,
BROEKEN, SPRINGTEUGELS, enz.
(218)

VENDUTIE

op Maandag 28 Januarij 1861,
à 4 pCt. Vendusalaris,
in de TOKO van

WILLEM DE JONG,
Passer Pisang, hoek Theewaterstraat,
van

diverse Manufacturen,

als:
Tafelkleeden, verschillende Brockenstoffen, zwart en rood Damast voor het bekleeden van Meubels, Klamboegoed, bonte en witte Zakdoeken, geborduurde Venstergordijnen, echt Haarlemsch Band, geborduurde Dames Modeartikelen, Crinolines.

Voorts:
Glas-, Porcelein-, Kristal- en Aardewerk.

IJzerwaren,

als:
Keukengereedschappen, Ledikanten, Messen en Scharen.

KANTOORBEHOEFTEN, als:
Post- en Propatria Papier. Blanco en gelinieerd, Stalen en Veeren Pennen, Schrijfboeken in diverse modellen, Enveloppes, Copieërpersen, Leijen en Griffels.

Kramerijen en Galanterien, als:
Schwarzwalder Koekkoek-Klokken van het oude echte merk, Toilettafels met Spiegels, Koralen.

Speelgoederen in groote sortering, Lederen Reiskoffers.

Verder:
Groene en witte VERW in olie, BEENZWART, geschikt voor het vervaardigen van zwarte Verw. Vogeltjeszaad, SCHILDERIJEN in super fijne en gewone soorten, WAGENLANTAARNS, enz.

Te bezigtigen VRIJDAG en ZATURDAG,
25 en 26 Januarij aanstaande. (219)

Op de Vendutie

28 Januarij 1861, bij **Willem de Jong,**
zullen nog worden verkocht:

102 vaatjes onvervalscht Hollandsch Loodwit, monster thans verkrijgbaar en
10 paar Winkelbakken met glas overdekt, uitmuntend geschikt voor het zuiver bewaren van monsters in Tokos.
(217)

VENDUTIE

op MAANDAG, den 28sten Januarij 1861,
wegens vertrek,
ten huize van den WelEdelen Heer
F. JEEKEL, in *Gang Scott*, door

JOHN PRYCE & Co.,
van eenen netten en goed geconserveerden INBOEDEL,
een zoo goed als nieuwen

MYLORD,

een BENDY, goedloopende WAGEN- en BENDYPAARDEN, BLOEMEN in potten, enz., enz.
(228)

VENDUTIE

Dingsdag, 29 Januarij 1861,
wegens vertrek,
voor een Huis in de ***Berendrechtslaan***, door

VAN SLOOTEN. MORGAN & Co,
van eenen netten Inboedel, bestaande uit:

Spiegels en Schilderijen.
Hang- en Tafellampen, Canapés, Stoelen, Kasten, Tafels, Ledikanten, Matten,

Porcelein-, Glas- en Aardewerk,
voorts nog:
Rijtuigen, 2 spannen goedgedresseerde **Wagenpaarden, Tuigen,** etc.
(227)

VENDUTIE

op Dingsdag den 29 Januarij 1861,
voor het Commissiehuis van
ABEELEN, DENNISON & Co.,
van

Lijnwaden,

Puike Boter, Princessen Bier in kisten van 4 dozijn, Roode Wijn, Pale Ale en Porter Bier,
6 BALIES JAPANSCHE HONIG,
SPIEGELS in vergulde Lijsten, IJZEREN KINDER-LEDIKANTEN, IJZERWERK, enz.
(232)

VENDUTIE

op Woensdag, den 30sten Januarij 1861,
voor het Commissiehuis van

VAN RIET & TER GOUW,
van
diverse LIJNWADEN,
Provisien, Dranken, IJzerwerk, Schilderijen, Spiegels, Meubelen, Kramerijen, Porceleine Waschstellen,
eene groote partij
DAMESKLEEDJES,
Pleetwerk, etc., etc.
voorts:
20 vaatjes ZINKWIT, Prima kwaliteit,
100 pond 〃 〃
en
A & Z / G S & C. **6 Balen ruwe Drills** à 20 ps.
(233)

Op een nader te bepalen dag, zal door de **Weeskamer** te **Batavia,**
publiek worden verkocht, het halve aandeel in het alhier te huis behoorende en ter dezer reede liggende Brik Schip,

JEANNETTE MARIA,

metende 123½ lasten, toebehoorende
aan den boedel van wijlen *Thomas Crane.*

BATAVIA, den 21 Januarij 1861.
Namens de Weeskamer
De Secretaris,
(215) VAN BERCKEL BIK.

Verkrijgbaar:

1000 *pikols*
BILLITON-TIN,

bij
(231) REIJNST & VINJU.

EEN FACTUUR

Parijsche en Chinesche
PRACHT-WAAIJERS,

Ontvangen bij
(192) G. KOLFF & Co.

NEDERLANDSCHE LLOYD.

De Ondergeteekenden, Agenten der Nederlandsche Lloyd, als daartoe gemagtigd door het Hoofdbestuur te ***Amsterdam***, maken bekend, dat in Algemeene Vergadering van Deelhebbers aldaar onder anderen is besloten.

1e. Tot de vergrooting van het Maatschappelijk kapitaal dezer Maatschappij met een maximum van ***Drie Millioen Guldens***, zoodat hetzelve zal bedragen ***ƒ 4,000,000,— guldens;*** tot welker deelneming in Indie de gelegenheid blijft opengesteld.

2e. Tot het verzekeren tegen molest.

Naar aanleiding van deze wijziging in de Statuten, zijn Ondergeteekenden gemagtigd tot het sluiten van verzekeringen tegen alle zeegevaar.

De Agenten te Batavia der Nederlandsche Lloyd,
PAINE, STRICKER EN Co.

De Agenten:
te ***Soerabaija***, FRASER, EATON EN Co.
» ***Samarang***, B. KOPERSMIT EN Co. (205)

AVIS.

M. M. OUDART, frères,

ont l'honneur de prévenir le public de Batavia, que leurs ***Magasins étant terminés,*** le bureau anciennement vis-à-vis, sera définitivement transséré dans le ***Nouveau Magasin,***
ou l'on trouvera
un grand assortiment de

MILORDS,

VIS-à-VIS, VOITURES à TENTES,
COUPÉS ET BENDIJS
et toutes les fournitures

Nécessaires à la fabrication,

HARNAIS EN ARGENT DE BERLIN,
cuivre & noir pour 1, 2 & 4 chevaux,
Selles à ressorts complètes.
etc., etc. (179)

In Commissie bij de Ondergeteekenden:
EENIGE VATEN

SCHEEPS-BROOD,

bijzonder geschikt als Voedsel voor Melk-Koeijen,
à ƒ 12.— per Vat.
(207) ABEELEN, DENNISON & Co.

PASAROEANGSCHE
AARDAPPELEN,

in **mandjes** van een **halve picol.**
(205) Bij CASSALETTE & Co.

LOSSE BRILLANTEN,

(229) bij JOHN PRYCE & Co.

Poste Particulière

à Weltevreden, à coté de la poste aux lettres et aux cheveaux.

Avis au public pour l'année 1861.

Le Depart des Diligences de ***Batavia*** pour ***Buitenzorg,*** aura lieu tous les *Mercredis à 6 heures du matin* et tous *les Samedis à 6 heures du matin et à 4 heures du soir.*

De Buitenzorg pour Batavia tous les *Lundis et Jeudis à 6 heures du matin.*

Chevaux de poste et Voitures extra à toutes heures du jour et de la nuit.

Trajet { par Chaises de poste à 2 places en 5 heures.
» Voitures de 4 à 10 places en 4 heures.
pour évitér tous retard qui pourrait survenir, des voitures de secours sont placés à chaque relai.

Calèches Anglaises élégantes, solides et confortables pour l'Intérieur de Java, les prix fixés par un tarif, sont très modérés.

GRAND HOTEL-BELLEVUE
à Buitenzorg.

50 Chambres fraichement décorées, salon et salle à manger pour 60 personnes.

Vastes galeries, Livres, Albums, Journaux; jeux de tonneaux et de Billard.

Terrace, pavillons et petites maisons indépendant de l'hôtel et ayant vue sur un paysage admirable.

Bain d'eau de source, fraiche et limpide comme celle tant renommé de Kotta Batoe.

Service de l'Hôtel par 15 Domestiques actifs, intelligents et propres.

Prix réduits par abonnement au mois et à la quinzaine *pour les malades et les Convalescents* qui trouveront dans cet établissement la liberté, la tranquillité et les soins empressés que réclameront leur état, avantages inappreéciables dont on ne jouit ordinairement que dans sa propre maison.—La salubrité du climat et la fraicheur de la température pendant les matinées à Buitenzorg, permettent de faire à pied d'agréables et salutaires promenades.

A quelques pas seulement de l'Hôtel-Bellevue se trouvent la poste aux lettres, la maison du Docteur et la Pharmacie, le Bazar Chinois, le Grand Toko *Abels & Co.*, l'Harmonie, l'Église, le Parc séculaire avec ses vertes pelouses, son élégant palais, ses délicieux ombrages, son Champ des roses, son Lac, ses Bassins jets d'eaux, ruisseaux, cascatelles et torrents; ses pavillons et ses kiosques, ses ravissantes perspectives, enfin: tableaux vivants et variés d'une nature folle, resplendissante! dont la vue aide souvent la science à rendre la santé aux malades et le repos aux travailleurs fatigués.

Voitures, chevaux de selle pour promenades dans la ville et excursions dans toutes les propriétés environnantes.

Departs à toutes heures pour les bains sulfureux de Sisépan et pour l'établissement de santé de Gadok.

Correspondance pour Tjipanas et Sindanglaija.

Pour toutes demandes et réclamations s'adresser à Mr. ***A. Grenier,*** propriétaire administrateur, Hôtel-Bellevue à Buitenzorg et à Mr. ***Stok,*** Agent de la poste particulière à *Batavia.* (215)

MAATSCHAPPIJ
van
TOONKUNST.

EERSTE REPETITIE VAN

Mendelsohn's „Lobgesang",

op Woensdag den 23 Januarij 1861,
des avonds ten 8 ure,
in het Lokaal van den Schouwburg.

Namens de Directie.
C. VRIESENDORP.
Secretaris.

Deze Repetitie is alleen voor de werkende Leden toegankelijk. (198)

MAÇONNIEKE SOCIETEIT.

VERGADERING,
Donderdag 24 Januarij, des avonds ten 8 ure.

J. FAES,
(225) *Secretaris.*

NOTICE.

The First Annual General Meeting of the British Residents in Batavia, prescribed by Act op Parliament, will be held at the Office of this Consulate on **Saturday, the 26 instant, at 2 o'clock p. m.**

JAMES Mc LACHLAN,
H. B. M. Acting Consul.

BRITISH CONSULATE.
BATAVIA, 19 January 1861. (202)

Maatschappij

TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN

IN OOST INDIE.

Algemeene Vergadering

op *Maandag* den 28sten Januarij 1861 des avonds ten half acht ure, in een der localen van het Societeits gebouw de HARMONIE.

Punten van behandeling:

a. Ballotage.
b. Benoeming van drie leden tot de opname der Rekening en Verantwoording van den Penningmeester (art. 20 der wet).
c. Uitreiking van een eereblijk aan den Adjudant-Onderofficier **M. van Dorp**, wegens het redden van drenkelingen.
d. Benoeming van eenen Penningmeester en van een Lid des Bestuurs ter vervanging van de aftredende Heeren **J. VAN LENNEP** en **H. VAUPEL** (art. 12 der wet).
e. Benoeming van eenen Secretaris ter vervanging van den wegens vertrek aftredenden Heer **J. MUNNICH.**
f. Voorstel om de goedkeuring der Algemeene Vergadering ter verkrijgen tot de daarstelling eener herhaling-school alhier.
g. Mededeelingen van verschillenden aard.

De wd. Secretaris,
(223) D. JANNETTE WALEN.

Verkrijgbaar:

10 Solide DJATTIE HOUTEN DEUREN.
10 " " " JALOUSIEN.
10 " " " VENGSTERS voor glazen Ramen, met Hengsels en Houten pennen, kompleet.

Bij
(201) J. BROWN.

De ondergeteekende belast zich voortaan met het houden van **VENDUTIEN**, en beveelt zich daartoe in de welwillendheid en het vertrouwen van het publiek minzaam aan.

BATAVIA, 22 *Januarij* 1861.
(216) WILLEM DE JONG.

GOUDEN HOROLOGIEN,

(Patent-Lever),
van W. Roskell.
Bij
(230) JOHN PRYCE & Co.

Op **Molenvliet** in de nabijheid der **Stad**, verlangt men te huur:

EEN GEMEUBILEERDE KAMER,
met of zonder Kost.

Adres bij den uitgever dezer **Letter O.** (236)

In eene Residentie op *Java* wordt gevraagd **EENE VROUW**, tot assistentie van eene groote huishouding. — Op fatsoenlijke behandeling en billijke voorwaarden kan worden gerekend.

Hierop reflecterenden gelieven zich met franco brieven te melden aan het postkantoor te *Cheribon*, onder Lt C. (221)

TE HUUR of TE KOOP

Een ruim en groot **gebouw**, gelegen op een der beste standen in de ***Stad*** en uitermate geschikt voor **TOKO.**
Informatiën bij den uitgever dezer. (182)

Te koop:

Wegens vertrek:

Op voordeelige voorwaarden het aangenaam gelegen **Huis** op **Molenvliet**, bewoond door den Heer **L. Bras.**
Informatiën bij
(181) CASSALETTE & Co.

TE HUUR REIS-WAGENS

voor de binnenlanden en andere wagens geschikt om naar **Buitenzorg** en **Gadok** te gaan.
Bij
(183) OUDART FRÈRES.

INDISCH AGENTSCHAP.

De Ondergeteekende, laatst Assistent-Resident op Sumatra (Palembang), en die sedert 1845 vele jaren in verschillende deelen van Nederlandsch-Indie heeft doorgebragt, vindt zich genoodzaakt, om redenen van gezondheid, zijn pensioen aan te vragen.

Hij is daardoor op het denkbeeld gekomen, dat hij welligt nu langs een anderen weg nog nuttig werkzaam zou kunnen blijven in het belang van Moederland en Kolonie, door zich te belasten met al die zaken, die uit het Maatschappelijk verkeer der beide landen voortspruiten.

Om daarvan de proef te nemen, stelt hij zich beschikbaar, om aan alle voordragten, daartoe betrekkelijk, die men hem zou willen toevertrouwen, naar best vermogen gevolg te geven.

Alleen staatkunde en eigenlijken koophandel sluit hij uit.

Wanneer zijne verwachtingen door de praktijk wordt bevestigd, verbindt hij zich, meerdere vastheid aan de zaak te geven, door de oprigting van een formeel kantoor, onder den titel van

„INDISCH AGENTSCHAP."

Men gelieve zich reeds nu, met gefrankeerde brieven, ten gevolge dezer aankondiging geschreven, of tot het erlangen van uitvoeriger inlichtingen, te adresseren als volgt: ***INDISCH AGENTSCHAP, Hofstraat, No. 4, te 's Gravenhage.***

Uitvoerige circulaires zijn, op franko aanvragen, ook verkrijgbaar gesteld, bij de Heeren JOHN PRYCE en Co., te Batavia.

(196) J. C. W. VAN HEECKEREN TOT WALIEN.

De ondergeteekenden aangesteld zijnde als Agenten van den Heer

GEORGE FLETCHER,
Engineer en Sugar mill maker, Londen,

nemen de vrijheid de aandacht van Heeren Suikerfabrikanten te vestigen op de machineriën van genoemden Heer, omtrent de deugdzaamheid waarvan zij van eene zeer geachte zijde de meest gunstige berigten hebben ontvangen.

DE STOOMMACHINES EN SUIKERMOLENS

van genoemden Heer **George Fletcher**, genieten de beste reputatie in Porto Rico, Santa Cruz, Cuba, Trinidad, Demerarie, Berbice, Barbadoes, enz; ter zake van derzelver soliditeit en wegens economische en krachtige werking.

Bijzonder wordt de aandacht gevestigd op de inrigting der STOOMKETELS welke van zoodanigen aard is dat voor dezelve slechts zeer weinig brandstof vereischt wordt.

Voor nadere bijzonderheden en aanvragen tot bestellingen adresseere men zich bij
(189) HAAGER en SCHUURMAN.

Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid.

De Directie, in aanmerking nemende de aanzienlijke schade, welke jaarlijks aan den landbouw wordt toegebragt door insecten, vogels en andere dieren, en het zeer wenschelijk achtende, dat omtrent de gewoonten dezer dieren naauwkeurige nasporingen worden ingesteld, om daardoor te geraken tot doeltreffende maatregelen tot vernietiging dan wel tegengang van die dieren, beveelt zich bij een ieggelijk aan, voor ter zake dienstige mededeelingen en toezending van schadelijke insecten, enz., zullende die mededeelingen hoofdzakelijk dienen te bevatten:

a. Den tijd, wanneer het ongedierte verschijnt, alsmede met welke omstandigheden, die verschijning gepaard gaat en waardoor zij begunstigd wordt.
b. In welke menigte het verschijnt, hoe lang de plaag duurt, alsmede welke omstandigheden met zijne verdwijning gepaard gaan, dan wel deze veroorzaken.
c. Hoedanig de schade wordt aangerigt en bij gissing in welke mate.
d. Welke middelen tot verdrijving van het kwaad worden aangewend en met welk succes.
e. Welke de inhoud is op verschillende tijdstippen van de maag van schadelijke vogels, opdat blijke of zij door het vreten van schadelijke insecten welligt niet meer voordeel aanbrengen dan schade.

Namens de Directie voornd.
G. H. UHLENBECK,
President.
J. A. VAN DER CHIJS,
(212) *Secretaris.*

MACHINERIEN.

De ondergeteekenden, Agenten van de Heeren

GEORGE BUCHANAN & Co.,

Ingenieurs van York Place Ironworks

Aberdeen & Bucklersbury, *Londen*,

nemen de vrijheid Fabriekanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

SUIKER, KOFFIJ, RIJST, OLIE, KALK, STEENEN, *enz., enz.*

alsmede ook:

Zaagmolens,

vervoerbare Stoom-machines, Pompmachines voor irrigatie doeleinden, of tot het vullen van in de hoogte gelegene **Badkuipen, Stoomketels, enz., enz.**

Ook verwachten zij binnen kort van Engeland:

Twee groote en vermogende Stoom-Suikermolens,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbeld stel luchtledige pannen (Vacuumpans),

bestaande uit twee koperen Howard pannen, elk van 6 voet en 6 duim diameter met STOOMKETELS, LUCHTPOMPEN, HEATERS, ONTVANGERS & STOOMPOMP compleet.

VERSCHEIDENE STELLEN CENTRIFUGES,

met KETELS & STOOM-MACHINES compleet;

als ook:

TWEE WETZELPANNEN

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Als ook bieden zij te koop aan eenige **SUPERIEURE PERSPOMPEN**, zoo ontpakt, geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet of koudwater te vullen.

Het bovenstaande zal bevonden worden te zijn van de beste Constructie en hechtste bewerking.

(119) PITCAIRN, SIME & Co.

Per Mail ontvangen:

ALMANACH DE GOTHA, 1861.
VAN HERWERDEN, Indie's Verderf, Neerlands Ondergang.
BARTHOLO, Vrije kultuur en Vrije arbeid op Java, in verband met artikel 56 van het regerings-reglement en de publicatie 1838.

(187) H. M. VAN DORP.
Batavia 1861.

Bij de ondergeteekende is verschenen:

H. PRANGE. Bloemlezing uit nederlandsche Dicht- en Prozawerken van Vondel tot onzen tijd, voor schoolgebruik.

1e. STUK poëzie. prijs *f* 0,75.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1861. (210)

DE ZALF EN VAN HOLLOWAY.

Kanker en konings-zeer beiden een gevolg van eene overgeërfde kwaal of van een ongeregeld leven zullen verdwijnen door den doordringenden en verdrijvenden invloed, welke deze zalf op die zoo vreeselijke besmetting heeft. Door het gebruik van dit heilzame middel behoeft men zijne toevlugt niet te nemen tot uitbranden en snijden.

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 3. — *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Batavia	bij S. B. van Kleef & Co.
» Banjoemaas	» M. S. Cherisnan.
» Soeracarta	» W. Veldman.
» Djocjocarta	» Buijn & Co.
» Salatiga	» F. Kluthoffer.
» Tagal	» Wed. Dort.
» Cheribon	» W. Galistan.
» Cheribon	» M. Blok en Co. (184)
» Samarang	» H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman en Co.

Vertrekkende Personen.

P. F. Oudart. (185)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen, iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA:

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 3den en 17den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den en 22sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA:

naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en te *Soerabaija*.
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang*.

(186)

Het vertrek van de

STOOMBOOT „OENARANG"

NAAR

SAMARANG & SOERABAIJA,

is bepaald op Woensdag den 30 Januarij.

Nadere Informatiën bij

de Agenten,

(220) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

NAAR SAMARANG EN SOERABAIJA.

Het weder zulks toelatende zal de

KONINGIN DER NEDERLANDEN

op den 28sten dezer vertrekken naar bovengemelde plaatsen.

Eerstgenoemde plaats zal alleen ten gerieve van Passagiers worden aangedaan.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van

De Directeuren der N. I. St. Maats.

(214) MACLAINE, WATSON & Co.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 12den September 1860, lett. A, no. 5, is aan den Oost-Indischen hoofdambtenaar met verlof in Nederland, J. H. Vemer, laatstelijk direkteur van financien in Nederlandsch-Indie, verleend eene nadere verlofs-verlenging voor den tijd van zes maanden.

Bij missive van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 29sten November 1860, La. H, no. 17/1379, is aan het Indisch bestuur medegedeeld, dat door den Nederlandschen konsul te Sydney tot zijn vice-konsul te New-Castle en Nieuw-Zuid-Wales, is benoemd, de heer John Raijden.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking van advokaat en prokureur bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie, mr. J. H. Hofmeijr Jhzn.

Eervol, uit zijne betrekking, de kommies op het residentie-bureau der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, J. P. Velden.

BIJ DE ALGEMEENE REKENKAMER.

Benoemd:

Tot eersten kommies, de tweede kommies C. T. Coorengel.
Tot tweeden kommies, de derde kommies W. P. van Hanswijk.
Tot derden kommies, M. van Zutren, laatst eerste klerk bij het marine-departement, thans op wachtgeld.

Tot kommies op het residentie-bureau der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, de ambtenaar op wachtgeld W. Broers, laatst onderwijzer bij de gouvernements lagere school te Bandjermassing.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE BUITENZORG.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als lid D. W. Rost van Tonningen, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezene diensten.

Benoemd:

Tot lid, mr. K. H. Tutein Nolthenius.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE POERWAKARTA (ADSISTENT-RESIDENTIE KRAWANG)

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als leden A. E. C. Simons en J. W. Cordromp, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hen bewezene diensten.

Benoemd:

Tot leden, A. C. Vogler, civiel geneesheer in de afdeeling Krawang en A. J. Dutrieux, telegrafist, chef van het telegraafkantoor te Poerwakarta.

Tot lid van de sub-kommissie van onderwijs te Samarang, H. Rietveld, kapitein der genie.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kolonel der infanterie J. C. Boelhouwer.

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, de eerste luitenant der infanterie A. G. Drossaers.

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Bevorderd:

Tot kolonel, kommandant der infanterie te Willem I, de luitenant-kolonel D. L. de Brabant, van het garnizoens-bataillon der Molluksche eilanden.

Tot luitenant-kolonel bij het 1e bataillon (Soerakarta) de majoor H. H. J. Jalink, van het 11de bataillon.

Overgeplaatst:

Bij het garnizoens-bataillon der Molluksche eilanden, de luitenant-kolonel jonkhr. V. M. de Brauw, van het 1e bataillon.

BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE.

Bevorderd:

Bij het personeel.

Tot kapitein, de eerste luitenant adjudant bij den chef van het wapen F. R. K. Peijer im Hoff.

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant E. A. B. Baehr, van het personeel.

Benoemd:

Tot eersten luitenant adjudant bij den chef van het wapen, de eerste luitenant jonkhr. C. H. C. Flugi van Aspermont, van het materieel.

ADVERTENTIEN.

De chef van het beheer over de gouvernements gewapende vaartuigen, daartoe gemagtigd, maakt bekend, dat op een nader te bepalen dag te Soerabaija door tusschenkomst van het vendudepartement zal worden verkocht, de voor de dienst afgekeurde gouvernements schoener

Anadyomène,

met mastgestel, staand en loopend tuig enz., zoo als het vaartuig is liggende aan het marine-établissement te Soerabaija, benevens de van dat vaartuig afkomstige voor 's lands dienst afgekeurde inventaris-goederen.

De verkoop van den romp geschiedt onder nadere goedkeuring van het gouvernement.

VENDUTIEN.

Donderdag, 24 Januarij, voor een woonhuis in den Gang Petjenongan, door J. Speet.

Vrijdag, 25 Januarij, voor het woonhuis van den heer Jaeger, door J. Speet.

en

Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.

Maandag 28 Januarij voor het woonhuis van den Heer Jeekel, door John Pryce & Co.

en

Voor de toko van den Heer W. de Jong.

Dingsdag 27 Januarij, voor het woonhuis van den Heer de Val, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het kommissiehuis van Abeelen Dennison & Co.

Woensdag 30 Januarij, Exekutie op Ankee bij Gouw Kesoeij.

en

Voor het kommissiehuis van van Riet en ter Gouw.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 18 TOT 22 JANUARIJ.

HOTEL WILLEM II. Ruyl, van Cheribon. — J. C. Diemont, van Weltevreden. — van Oyen, van Nederland.

JAVA HOTEL. W. G. Reif, van Kedong-Kebo. — W. A. J. Kuller en Echtgenoot, van Soerabaija. — G. C. J. Hulstein, van Samarang. — C. van Heemstede Obelt, van Pekalongan. — J. van der Valk, van Manila. — F. Kievit, van Samarang.

MARINE HOTEL. Wolterbeek, van de Reede. — C. H. Schreuder, van Macao. — G. Poolman, van Amsterdam. — W. H. Schan, van Singapore. — James Snoots, von Idem.

Vertrekkende Personen.

C. F. Souweine en echtgenoot.

Een woord, ter gelegenheid der op handen zijnde ontmoeting der Oud-Gouverneurs-Generaal, J. J. ROCHUSSEN *en Mr. A. J.* DUYMAER VAN TWIST, *op het veld van vrijen arbeid, door Mr. J. R.* COUPERUS, *voormalig raadsheer in het Hooggeregtshof en lid van het Hoog Militair Geregtshof van Nederlandsch Indie.*

De Heer Mr. J. R. Couperus, nog zoo lang niet geleden van ons gegaan, is per laatste mail, in de brochure hier boven vermeld, tot ons wedergekeerd.

Wat ik dacht na haar lezing? Ik dacht, zie, wat ik wel eens zeide, na de lezing van deze of gene brochure over Indie, zoo had ik ook wel kunnen schrijven, misschien nog iets beters, dat kan ik thans geenszins zeggen. Niet allen kunnen zulk een brochure schrijven, alleen regtsgeleerden, evenzeer thuis in de wet als in Indie; bekend met de wet en door jaren lange oefening vertrouwd met de uitlegging dier wet.

Wat den heer Couperus bewoog zijn schrijven het licht te doen zien?

In de zittingen der Tweede Kamer, van 15, 16 en 17 October l.l., bij gelegenheid der diskussien over de Regeling voor de Gouvernements suikerkultuur op Java, heeft de minister van kolonien verklaard, te wenschen »dat de kwestie van den zoogenaamden vrijen arbeid", spoedig weder in opzettelijke overweging zou worden genomen.

Hij zeide: »ik verlang dat dan spoedig eene openhartige en grondige diskussie, met eene daarop voorbereide en voltallige kamer, daarover — of 's Ministers rigting door de kamer wordt gedeeld — plaats hebbe. Bij die gelegenheid zal ook de hoofdkwestie van vrijen arbeid behandeld kunnen worden."

». . . Ik hoop dat over de twee soorten van Industrie, de Gouvernements en de partikuliere industrie, en het onderling verband, eene bepaalde diskussie plaats zal hebben."

»Ik zal er mij op voorbereiden."

Toen ook zeide de heer Duymaer van Twist: »waren wij het thans ook maar eens, Mijne Heeren, over die algemeene rigting, die ook volgens de wet, in Indie gaat naar de vrije industrie."

»Waarlijk men dwaalt, indien men mij rangschikt onder de driftige hervormers."

»Maar over die rigting moet geen twijfel bestaan".

Wij zullen dus eerlang hooren van een strijd in de Tweede Kamer, over den vrijen arbeid op Java gestreden, ongetwijfeld meer degelijk en beslissend dan eenige vroegere daarover. Beide partijen toch ontvingen in de laatste maanden gelijkelijk veel nieuw krijgsmaterieel. De Minister zal er zich ook op voorbereiden, verwacht tevens een daarop voorbereide en voltallige kamer.

Bovendien kunnen wij verwachten dat, twee Oud-Gouverneurs-Generaal, mannen van kennis en talent, daarin hoofdaanvoerders zullen zijn, en dat vóór zeker ieder strijder, voor ter kampplaats binnen te treden, gelijk een goed ridder past, eerst zijn rapier nagekien en op den wetsteen gelegd zal hebben, om dat, als hij het bij vroegere schermutseling of strijd, misschien bot of daarin welligt scharen aloeg, op nieuws te scherpen.

Die te verwachten strijd deed den heer Couperus de pen opvatten en zijn brochure schrijven.

De heer Duymaer van Twist zeide: »waren wij het thans ook maar eens, Mijne Heeren, over die algemeene rigting, die ook volgens de wet in Indie gaat naar de vrije industrie . . . ., over die rigting moet geen twijfel bestaan."

Die woorden mogen den Heer Couperus wel aanleiding hebben gegeven tot het schrijven zijner brochure.

Daartoe toch schreef hij haar, om regtskundig, naar de uitspraken der wet, de rigting aan te wijzen waarin — en de grenzen te bepalen waar binnen de aanstaande discussien moeten gevoerd worden.

Hij beklaagt er zich over, noemt het althans »een ongelukkig verschijnsel," dat, terwijl door de wet reeds is uitgemaakt, welk beginsel in de te behandelen zaak te volgen, — partijen vroeger en later dat vergeten, om er hun beginsel voor in de plaats te stellen. »Het geld hier niet meer — zegt hij — eene kwestie van wetgeving maar van uitlegging; desniettemin schijnt het pleit zich te zullen stellen op de rigting, die ten opzigte van vrije ondernemingen zal behooren te worden aangenomen, als ware werkelijk die rigting niet reeds in het Regerings reglement aangewezen."

»In hoeverre zij — de gewezen Gouverneurs-Generaal — zich in dien strijd zullen kunnen houden binnen de grenzen door de wet aangegeven, is zeer twijfelachtig. Zouden ook zij zich niet kunnen laten medeslepen, die grenzen te overschrijden? Die mogelijkheid bestaat, ja vorige beraadslagingen hebben doen zien, hoe zij van het aangewezen terrein van diskussie op dat van personele daden van bestuur zijn afgedwaald."

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag, 23 Januarij 1861, N°. 7.

Voorzeker, heeft eenmaal de wet uitgemaakt welk beginsel te volgen, op welken grondslag te bouwen, dan komt geen eigen zienswijze meer te pas. Dan is het niet meer de vraag wie vóór of tegen de wet is, maar wat de wet eischt. Dan zijn al die redeneringen vóór en tegen de wet slechts nuttelooze tijdsverspilling, ja dan wordt daardoor »het door de wet vastgestelde ontijdig aangerand, en de eerbied en het gezag voor de wetgeving in hare hechtste grondslagen geschokt."

Dit, zoo treurig in zijn gevolgen en toch zoo vaak geschied, ook voor de aanstaande diskussien te vreezen, wil de schrijver door zijn brochure naar zijn vermogen trachten te voorkomen.

Daarom wil hij, »voor het oogenblik ontdaan van alle denkbeeld van politieke partijschap, zich beijveren, zoo veel doenlijk door eene eenvoudige, doch naar zijn inzien zuivere uitlegging, het werk te verligten van hen, die zich geroepen gevoelen den strijd aan te gaan, zoowel als van hen, die het pleit zullen hebben te beslissen."

Niet dat hij zich voorstelt »als regter eenige bepaalde oordeelvelling te uiten," neen, hij neemt zich slechts voor, »die uitlegging zoo gemoedelijk te geven," als ware hij vrij van alle »politieke kleur," als ware het hem »geheel en al onverschillig welk beginsel zal zegevieren."

De kwestie loopt over den vrijen arbeid, te verleenen ter zake van landbouw.

Drie artikelen, 56, 60, 62 van het Regerings-Reglement, worden gezegd daarop betrekking te hebben.

Artikel 60 luidt:

»De Gouverneur-Generaal moedigt den handel, de nijverheid en den landbouw aan, en zorgt ook, ter bevordering hiervan, voor het aanleggen of in stand houden van markten (passers). Hij waakt, met eerbiediging van verkregen regten, dat op die markten geene belastingen worden geheven."

De bedoeling van dat artikel is duidelijk, aanmoediging van handel, nijverheid en landbouw.

In het eerste lid, aanmoediging in het algemeen, zonder daarvoor een bepaalde rigting aan te wijzen.

In het tweede lid, aanmoediging van die bij den Inlander, maar met een aangewezen rigting, eene vrije rigting.

Dat die rigting een vrije moet zijn, volgt uit het slot des artikels, dat op die markten geene belastingen worden geheven;" terwijl de vermelding van die markten (passers), tevens voldoende aanwijst, dat alleen bedoeld worden, Inlandschen kleinhandel, Inlandsche ambachten, Inlandsche vrije teelt.

»Onzes inziens kan alzoo art. 60 — besluit Mr. C. — met geene mogelijkheid worden aangevoerd, als den zoogenaamden vrijen arbeid ter zake van landbouw — waarover strijd zal gevoerd worden in de Tweede Kamer — eenige rigting aan te wijzen.

Wij gaven slechts de quintessens der quintessens van 's schrijvers bewijsvoering, doch meenen wij voldoende om zijn verklaring van art. 60 te billijken. Toch leze men zijn bewijsvoering in haar geheel.

Art. 62 luidt:

»De Gouverneur-Generaal mag geene gronden verkoopen.

In dit verbod zijn niet begrepen, kleine stukken gronds, bestemd tot uitbreiding van steden en dorpen en tot het oprigten van inrigtingen van nijverheid.

»De Gouverneur-Generaal kan gronden uitgeven in huur, volgens regels bij algemeene verordening te stellen. Onder die gronden worden niet begrepen de zoodanige, door de Inlanders ontgonnen, of als gemeene weiden, of uit eenigen anderen hoofde tot de dorpen of dessa's behoorende."

Kunnen de beide eerste alinea's hier buiten beschouwing blijven, de derde voorzeker niet. Zij toch stelt de grondbepaling voor het stelsel van uitgifte van woeste gronden.

Die alinea stelt en handhaaft ook den vrijen arbeid in beginsel.

Immers het doel der uitgifte van gronden, waarop geen Inlander eenig regt van eigendom of erfpacht kan laten gelden, van gronden die woest liggen, van gronden waarop dus geen adscriptus globae aanwezig is, zou geheel en al gemist worden, zoo niet het stelsel van vrijen arbeid noodwendig daarin voorzag. Van vrijen arbeid echter geenszins op elke willekeurige wijze toe te passen, maar bij Koninklijk besluit van 3 Junij 1856 geregeld.

Dat Koninklijk besluit toch bepaald den aard en de grenzen van den vrijen arbeid, in art. 62 van het Regerings-Reglement, in het algemeen toegestaan, en wel op volgende wijze:

Ten eersten: de uitgifte van woeste gronden mag alleen geschieden aan Europeanen en daarmede gelijk gestelden, niet aan vreemde oosterlingen, art. 1.

Ten tweeden: mag die uitgifte niet strijden met de belangen der naburige Inlandsche bevolking of met de belangen van het Gouvernement, art. 4.

Een bepaling, volgens den schrijver niet juist te bepalen, maar waarvan hij meent te moeten gelooven, dat de bedoeling is: de uitgifte van woeste gronden aan partikulieren voor vrijen arbeid, moet steeds zoo geschieden, dat daarbij zoowel de politieke als industriele belangen van de Inlandsche bevolking en van het gouvernement op den voorgrond moeten staan, dat die steeds de bovenhand moeten houden.

Ten derden: de huurder verschaft zich de noodige arbeiders door vrijwillige overeenkomst. Alzoo vrije arbeid, die dan ook werkelijk vrij is.

De schrijver beschouwt verder de Koloniale publikatie van 25 Dec. 1838, in verband met onze alinea, welke »in de eerste plaats zorgt, dat elke overeenkomst met den Inlandschen arbeider in werkelijkheid vrij zij, art. 4." — »Verder zorgt zij, ingevolge art. 2, § 6, voor een bepaald loon, welk loon moet zijn niet overdreven, maar, zoo als in het slot van art. 4 is aangegeven, matig en billijk."

»Zij zorgt nog, ingevolge art. 2, § *c* en *d* voor een vastgestelden werktijd," dat die de krachten der arbeiders niet te boven ga en niet aan den sawahbouw schade."

»Zij wil zelfs kontrôle van het Bestuur over het opzigt, ja de soort van opzieners, die over de daglooners zijn gesteld, art. 2 § *e*."

»Eindelijk wil zij, blijkens den aanvang van art. 2, een maximum van den tijd van dienstbaarheid, en geeft daarvoor slechts 5 jaren aan."

Het laatste artikel, art. 56, »het beruchte artikel, de twistappel van den strijd," vangt aldus aan: »De Gouverneur Generaal houdt de op hoog gezag ingevoerde kultures, zoo veel doenlijk in stand en zorgt, in overeenstemming met de bevelen des Konings, enz."

Met deze op hoog gezag ingevoerde kultures of het kultuurstelsel stelde men zich ten taak, om met de minste bezwaren voor den Inlander en in de meeste overeenkomst met zijne adats daar te stellen, »een verpligte soort van teelt, eene verpligte wijze van teelt, eene verpligte aflevering der grondstoffen, eene verpligte aflevering van het bereid produkt, eene verpligte betaling van alles, in één woord dusdanige verpligting in alles, die alleen door tusschenkomst des bestuurs kon nagekomen worden, en die ten duidelijkste aantoont, dat het op hoog gezag ingevoerd kultuurstelsel, een elementair beginsel in zich sluit, dat reeds in zijne grondslagen geheel strijdig is met elk stelsel van vrijen arbeid.

Dat kultuurstelsel nu, moet volgens art. 56, zooveel doenlijk in stand gehouden worden. Het moet alzoo, volgens de wet in stand gehouden worden, echter niet wat daarin later ondoenlijk mogt worden bevonden.

»De wetgever wil dus in werkelijkheid zuivering van al wat in het stelsel, of liever in de toepassing van hetzelve, als ondoenlijk wordt aangewezen."

Het was gebleken, dat verscheidene misbruiken het kultuurstelsel aankleefden. Om het daarvan te zuiveren werden vijf regelen, waarnaar men zich had te gedragen, bij de wet gesteld.

De eerste: dat die kultures niet in den weg mogten staan aan de teelt van genoegzame voedingsmiddelen.

Deze regel werd gesteld met het oog op tijden van hongersnood en daaruit voortvloeijende velerlei rampen, teregt of ten onregte aan het kultuurstelsel toegeschreven.

De tweede regel was: dat voor zoover die kultures plaats hebben op gronden door de Inlandsche bevolking voor eigen gebruik ontgonnen, de beschikking over die gronden geschiede met billijkheid en met eerbiediging van bestaande regten en gebruiken.

Het was namelijk gebleken, dat men aan dessa's, zoovele gronden voor gouvernements kultures had afgenomen, dat de bevolking geen genoegzame voor teelt van eigen voedingsmiddelen overbleef; — en dat de bevolking menigmaal niet slechts buiten haar dessagronden, maar zelfs op die in geheel andere distrikten gelegen, voor de gouvernements-kultuur te werk werdt gesteld.

Als derde regel werd gesteld: dat bij de verdeeling van den arbeid dezelfde regelen," (namelijk die van billijkheid met eerbiediging van bestaande regten en gebruiken) moeten worden in acht genomen.

Het was toch insgelijks gebleken, dat groote onbillijkheden en onregtvaardigheden hadden plaats gevonden bij de verdeeling der verschillende verdere werkzaamheden, buiten de eigentlijke teelt, in het belang der gouvernements kultures nog noodig.

De vierde regel is: dat de belooning der betrokkene Inlanders, met vermijding van schadelijke overdrijving zoodanig zij, dat de Gouvernements-kultures hun bij gelijken arbeid, ten minste gelijke voordeelen opleveren als de vrije teelt.

Voortaan zoude den Inlanders voldoende betaling zijn verzekerd, dat vroeger dikwijls veel te wenschen had overgelaten.

Nog meerdere bezwaren, dan de zoo even genoemde misbruiken, werden tegen het kultuurstelsel aangevoerd, maar zij behoefden nog nader bewijs.

Men noemde die, zonder ze te specificeren met den algemeenen naam van »bezwaren ten aanzien van het kultuurstelsel. Om ook daartegen, bij nader bewijs en overtuiging der noodzakelijkheid van haar opheffing, te voorzien, werd ten vijfden in art. 56 vastgesteld: »dat zooveel doenlijk opgeheven worden de bezwaren, die, na een opzettelijk onderzoek, mogten bevonden worden, ten aanzien van de kultures te bestaan.

(*Wordt vervolgd.*)

BATAVIA.

Als een vervolg van het in ons no. 66 van 18 Augs. jl. medegedeelde omtrent het toenmaals in aanbouw zijnde kampement voor het garnizoensbataillon der stad Batavia, op kampong Pisang Batoe, kunnen we thans het volgende melden.

Den 15den dezer werd dit kampement betrokken door 4 kompagniën, zamen 750 onderofficieren en manschappen, welke sterkte zal worden opgevoerd tot 6 kompagniën of 1000 man. Dit bataillon wordt gekommandeerd door 1 majoor of kapitein benevens een luitenant-adjudant — de tegenwoordige kommandant bezit den rang van kapitein. Bij de vier aldaar aanwezige kompagniën bevinden zich 4 europesche 1ste luitenants als kompagnies kommandanten en 12 inlandsche 2de luitenants.

Het kampement voor de inlandsche officieren is nog in aanbouw, voor de Europesche bestaan er geen woningen. Den 21sten dezer zijn de posten in de stad, die tot dusverre door den bataljon werden bezet, betrokken.

Met het oog op de veiligheid, enz. der stad, benevens op alle eventualiteiten, kunnen wij niet anders dan dezen maatregel zeer goedkeuren. Dat er echter voor de europesche officieren geen kampement bestaat, is naar ons inzien een groot ongeriel. Deze moeten nu daar in de buurt van de Prinsenlaan, enz. woningen zoeken, en bij de bestaande schaarschte van onverhuurde woningen te Batavia, zou dit wel eens aanleiding kunnen geven, dat een officier genoodzaakt was, op vrij verren afstand van het kampement te gaan wonen. In gewone tijden is dit reeds *zeer bezwarend* voor den officier, maar bij de een of andere gebeurtenis kan het *noodlottig* wezen. Eindelijk opperen wij ook thans nog onze vrees, dat de betrokken plaats niet gezond is, 't geen we ten vorigen jare reeds in bedenking gaven. Van geheeler harte hopen wij, dat we ons vergissen en onze vrees zich niet verwezentlijke.

In den *Nederlandschen Spectator* van 24 Nov. 1860, No. 47, vindt men een artikel van den heer C. Leemans, getiteld *Bôrô-boedoer*, behelzende eene teregtwijzing van een artikel uit datzelfde blad van 8 Sept. ll, *De kunst in Nederlandsch-Indie*, door Kromoleksono 't geen wij in der tijd in ons blad hebben overgenomen. De heer Leemans deelt daarin het een en ander mede over de uitgave der teekeningen van Bôrôboedoer door den heer F. C. Wilsen, waaruit blijkt, dat men bezig is aan het graveren der platen. Het slot van dat artikel luidt als volgt:

»Eindelijk deelt Kromoleksono mede in zijne aanteekening, dat het werk van Wilsen »eerlang in het licht zal verschijnen". Men zal wel doen ook hier niet te veel aan zijne verzekeringen te hechten.

De *vierhonderd* platen in zeer groot folio laten zich niet in weinige jaren op steen graveren, en het vergelijken van alle proeven door één persoon eischt tijd. Ik verzoek dus de lezers van den Spectator, dat zij aan het »eerlang" eene zeer ruime beteekenis geven, opdat niet eerlang wederom wanhopige schrikbeelden, sombere vooruitzigten ontstaan en treurliederen worden aangeheven. Men erkenne dankbaar de groote geldelijke offers, die het O.-Indisch bestuur, onder den toenmaligen Gouverneur-Generaal, den heer Rochussen, aan deze grootsche onderneming heeft gebragt, toen het aan den Heer F. C. Wilsen, onder medewerking van een anderen teekenaar, de taak opdroeg, om Bôrô-boedoer in al zijne bijzonderheden op te nemen en af te teekenen; men erkenne dankbaar, dat de Nederlandsche Regering zich niet door de zeer groote kosten heeft laten afschriken, die aan eene uitgaaf van zulk een werk, en zoo als dit op last van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën geschiedt, verbonden zijn; en wanneer Kromoleksono's »eerlang" niet bevestigd wordt, dan hebbe men geduld en toegevendheid over voor hem, aan wien de leiding der uitgaaf van het werk is opgedragen, die zich geheel belangeloos aan die taak wijdt, die niets verzuimen zal, waardoor spoedige voltooijing bevorderd kan worden, maar die ook vele andere gewigtige werkzaamheden voor zijne rekening heeft."

— Van Gouvernements wege is te Samarang publiek uitbesteed, de overvoer van kopergeld, gedurende de jaren 1861 tot en met 1863, van de hoofdplaats Samarang naar de hieronder vermelde plaatsen, als naar:

Oenarang . . .	tegen	*f* 0,25	per kist
Bawean	»	» 0,30	» »
Willem I	»	» 0,50	» »
Djambi	»	» 0,37½	» »
Toentang	»	» 0,40	» »
Salatiga	»	» 1,75	» »
Sroewen	»	» 0,62½	» »
Soekaredjo	»	» 0,75	» »
Djambangan . . .	»	» 1,—	» »
Tjoeroek	»	» 2,—	» »
Limbangan	»	» 1,50	» »
Soesoean	»	» 1,20	» »
Radja	»	» 1,—	» »
Grobogan.	»	» 0,004	» »
Penawangan . . .	»	» 0,004	» »
Poerwodadi. . . .	»	» 0,004	» »

— Te Soerabaija, de overvoer van zout, gedurende de jaren 1861 tot en met 1863, uit de hoofddepôt-pakhuizen, te Grissee naar de hieronder vermelde zoutverkoop-pakhuizen, tegen de volgende prijzen, als: naar het zoutverkoop-pakhuis

te Sorrong . . .	tegen	*f* 5	per kojang.
» Sidho-ardjo . . .	»	» 60	» »
» Modjokerto . . .	»	» 40	» »
» Djerebeng	»	» 4	» »
» Babat	»	» 4	» »
» Grissee.	»	» 3	» »
» Plosso	»	» 4	» »
» Doekoen	»	» 4	» »
» Bawean	»	» 20	» »
» Soerabaija	»	» 5	» »

Rembang. — Ten vervolge op het voorkomende in ons nommer van 16 Januarij, kunnen wij thans berigten dat bij een nader onderzoek is gebleken, dat de oorzaak van het afbranden der tabakschuur van den kontraktant de Voogt, werkelijk aan onvoorzigtigheid moet worden toegeschreven, en wel van den mandoer van gemelde schuur, genaamd Kromodirono, die [illegible] sigar in dezelve zoude hebben gerookt en het [illegible] de stuk hout, waaraan hij deze had aangestoken [illegible] de hebben weggeworpen op een stapel droog [illegible] bladeren.

Billiton (December). — De gezondheid der [illegible] bevolking en der Chinesche mijnwerkers [illegible]

Door de zware regens en daardoor ontstane bandjers stond daarentegen de padi-oogst zeer slecht.

De rijst kostte op de hoofdplaats Tandjong Pandan gemiddeld *f* 7. — de pikol.

Al de mijnen konden werken en vele waren druk bezig met smelten. Reeds eenigen hebben daarmede gedaan.

Riouw. (December.) — Den 19den December vertrok Z. M. stoomschip *Samarang* van de reede tot het doen van een kruistogt in de wateren van Siak, terwijl op zijne terugreis de Oostkust van Sumatra zoo veel mogelijk zal worden genaderd.

De stand der marktprijzen was op ultimo December 1860 als volgt:

Gambier 1e soort	per pikol	*f*	10. 59
» 2e.	»	»	9.07½
Witte peper	»	»	26.25
Zwarte »	»	»	16.77½
Rijst, gemiddeld	»	»	6.90
Varkensvleesch	»	»	26.40

De stand der agio was 100 sp. m. gelijk *f* 275.

Wester-Afdeeling van Borneo. (December.) — Sambas. De orde en rust bleven ongestoord en de gezondheidstoestand gunstig, met uitzondering echter te Seminis, alwaar eenige koortslijders waren.

De stand van het padigewas was over algemeen gunstig, doch de katoenheestertjes, uit het onlangs ontvangen New-Orleans zaad ontkiemd, stierven door het ongunstige weder hoe langs zoo meer uit.

Eene van het eiland Soebi komende en te Sambas te huis behoorende handelsprauw is door het onstuimige weder en de hooge zeeën op het strand nabij Tandjong Api (landschap Paloh) geworpen. Het vaartuig is echter zoowel als de bemanning en een gedeelte der lading gered.

Montrado. Ook hier was de rust naar wensch en de gezondheidstoestand bevredigend.

De thee-aanplant is ten gevolge van den ouderdom van het zaad grootendeels mislukt; slechts enkele planten zijn opgekomen.

De katoen-aanplant stond ook hier niet gunstig.

In de nabijheid van het eiland Semasah is een van Pontianak komende schoener verongelukt. De bemanning en een gedeelte der lading is gered.

Mampawa. Het New-Orleans-katoenzaad is ook in deze afdeeling overal uitgestorven ten gevolge van het regenachtige weder.

Pontianak. De rust was naar wensch. De gezondheidstoestand bevredigend. (*Jav. Ct.*)

Samarang, 18 Januarij. In den namiddag van den 10den dezer is de Javaan Sawidin, van de dessa Daroppono, distrikt Kaliwoengoe, van het veld terugkeerende, over de rivier Blorong zwemmende, door den snellen stroom medegesleept en verdronken.

— In den vroegen morgen van den 15den dezer omstreeks 6½ uren is in de kampong Kapoeranwettan, gelegen in de Chinesche kamp alhier, een hevige brand ontstaan, welke door den fellen wind aangewakkerd, zich heeft verspreid tot aan de daarnaast gelegene kampong, Sabandarawettan, waardoor in weinig tijds een 76 tal Inlandsche woningen, waarvan 75 bamboes met atap en een van planken met pannen gedekt, eene prooi der vlammen zijn geworden.

Aan de spoedig aangebragte hulp der Politie, het Brandspuit Personeel en der Militairen is het te danken, dat men spoedig den brand is meester geworden. Door het omverhalen der benedenwinds gelegene huizen, is het gelukt den brand van die zijde in zijn verderen loop te stuiten.

Bij dit onheil heeft men voor zoo ver bekend, geene menschenlevens te betreuren.

De brand heeft een aanvang genomen ten huize van de Javaansche vrouw genaamd Embok Tjepook, waarvan de oorzaak nog onbekend is, doch men vermoedt, dat zij aan onvoorzigtigheid moet worden toegeschreven. De schade hierdoor veroorzaakt wordt op p. m. *f* 3500 begroot.

(*Sam. Adv. bl.*)

Soerabaija, 11 Januarij. Dezer dagen heeft alhier een zonderlinge diefstal plaats gehad. Een praauw, behoorende tot het veer, was bestemd om eene lading koffij naar boord van een der ter reede liggende schepen te brengen. De opvarenden, in plaats van de vracht ter behoorlijke plaatse te lossen, bragten een deel daarvan over een ander vaartuig, of naar eene kustplaats, maakten de praauw lek, lieten haar in den steek en maakten zich met hun buit uit de voeten. Toen men bemerkte dat de praauw niet terugkwam, werd er onderzoek naar de zaak gedaan, en de praauw drijvende gevonden met geschoten inhoud, die intusschen door natworden zeer is beschadigd.

De politie beijvert zich, om de brutale dieven op het spoor te komen.

Soerabaija, 12 Januarij. Jongstleden maandag, den 7den dezer, des morgens ongeveer te 9 uren, is in de kampong Majangan te Pasoeroean door onvoorzigtigheid brand ontstaan in eene javaansche woning, nabij het pakhuis van den heer Modderman. De wind wakkerde de vlammen aan, en ondanks de ijverige pogingen van het brandspuitwezen, bijgestaan door de schutterij, en in tegenwoordigheid van den Resident, gelukte het niet den brand voor des middags ten één ure meester te worden. Het pakhuis van den heer Modderman dreigde tot twee malen door de vlammen te worden aangetast, maar is met groote inspanning gespaard gebleven, zoodat alleen de suiker door nat worden een weinig is beschadigd. Men zegt dat ongeveer 200 bamboezen woningen en 30 steenen huizen, aan inlanders behoorende, zijn vernield, en dat er javaansche handelaren zijn, die door dezen brand meer dan *f* 3000. — aan eigendommen en kontanten hebben verloren.

(*Oostpost*)

Soerabaija, 16 Januarij. Wij vernemen dat het Ned. Ind. schip *Assultanie*, gezagvoerder Said Abdul Kadir Achmat, bestemd voor Singkawang, ter overbrenging van 140 stuks slagtossen, ter hoogte van Pontianak door zwaar stormweder is teruggeslagen, bij welke gelegenheid 14 tal ossen zijn gestorven. Ter voorkoming van verdere ongelukken, heeft de gezagvoerder het raadzaam geacht de terugreis naar Grissee aan te nemen, alwaar hij slechts met een 12 tal levende koebeesten is aangekomen.

— Zaturdag avond omstreeks 9 uren zijn twee matrozen van Z. M. stoomschip *Citadel van Antwerpen*, in de Kalimaas aldaar gaan baden, toen een van hen (Klijn genaamd) een gil gaf en in daarna in de diepte verdween. Alle moeite tot redding was geheel vruchteloos, na aanhoudend zoeken heeft men het lijk opgevischt en naar het Hospitaal overgebragt. Het ongeluk wordt aan krampen in de beenen toegeschreven. (*Soer. Ct.*)

OVERZIGT.

Omtrent den toestand van Frankrijk en Duitschland in het laatst der vorigen jaars lezen wij in een geacht blad het volgende:

Het is moeijelijk om te beslissen, wat de werkelijke houding der liberale partij zal zijn. Terwijl haar wakkere voorvechter Prévost Paradol zoo even in de *Débats* van 28 November de oprechte toetreding der liberalen verlangt en aanbeveelt, zoo schijnt toch het algemeene gevoelen te zijn, dat die wensch wel voor-eerst een wensch zal blijven. Men moet meer zekerheid hebben, men vertrouwt elkander niet. De positie van den keizer tegenover de Orleanisten, die zeker de uitnemendste der liberalen in Frankrijk zijn, is éénmaal juist gekarakteriseerd door den graaf d' Haussonville, en wij vreezen dat die woorden ook voor de toekomst waar zullen blijven. Het was in de bekende zaak van Leymarie, die in 't begin van dit jaar de redaktie van den *Courier de Paris* had overgenomen. Men weet dat de konstitutie van 1852 elk nieuw redakteur van een dagblad de verplichting oplegde, om als zoodanig erkend te worden door de regering; en de minister Billault, vreezende dat de Orleanisten zich een nieuw degelijk orgaan zouden verschaffen, weigerde de erkenning van Leymarie als redakteur van den *Courier de Paris*. Het was toen, dat de graaf d' Haussonville als voornaamste aktionaris een zamenkomst had met den staatsraad de la Guéronnière, om de kwestie tot een eind te brengen. Na den gewonen slingerenden loop van dergelijke onderhandelingen, vatte eindelijk la Guéronnière de positie scherper in 't oog en zeide: "Dit ééne, mijnheer de graaf, is de hoofdzaak. Voor dat een regering aan invloedrijke personen het recht geeft, om zich alle dagen tot het publiek te wenden, en hare handelingen aan een scherpe kritiek te onderwerpen, heeft zij te voren noodig er van verzekerd te wezen, dat die kritiek voor het minst door gevoelens van gematigdheid en van vriendschap jegens het gouvernement zal bezield worden."

» Wat gematigdheid betreft"— dus antwoordde d' Haussonville, — "gij kunt er op rekenen: maar wat vriendschap betreft — vergun mij, mijnheer de staatsraad, u te zeggen dat er enkele woorden zijn, die wederzijds uit ons woordenboek moeten geschrapt worden. Ik zal nimmer het woord vijandschap bezigen, om mijn betrekking tot het tegenwoordige gouvernement te kenschetsen: dit zou noch waar noch voegzaam zijn. Maar vergun mij u te herinneren, dat ik op dien datum van 1852, die zoo dikwijls in ons gesprek is voorgekomen, vele van mijn vrienden, mannen van zeer gematigde denkwijze, die nooit voor zoover ik weet zich aan eenige faktieuse oppositie hadden schuldig gemaakt, ja die zelfs het gouvernement van den president der republiek ondersteunden, dat ik velen van hen, zeg ik, en onder hen mijn schoonvader, den hertog de Broglie, dien ik meer dan iemand hoogacht, heb zien wegvoeren van het bureau van policie van het 10de arrondissement, naar de kazerne van de quai d' Orsay, omringd door benden soldaten.

"Dit is een herinnering die moeijelijk uit mijn geheugen zal uitgewischt worden. Wel zal zij mij nimmer beletten, naar ik hoop, om alle zaken en personen met kalmte en met vastheid te beoordeelen, maar het is u verboden, geloof ik, om te eischen, dat ik voor een regering, die aldus begonnen is, vriendschap zou kunnen hebben."

Wij hebben gemeend die woorden van den graaf geheel te moeten medeelen; naar ons gevoelen drukken zij nog volkomen den toestand uit; de volgende dagen zullen moeten bewijzen of wij juist zien.

Terwijl in Frankrijk dus een ommekeer van zaken wordt te gemoet gezien, begint men in Duitschland, waar de reaktie der laatste tien jaren ten minste aanvankelijk is overwonnen, eindelijk te begrijpen, dat men op den weg van den voornitgang vast en krachtig voort *moet* gaan. Tot welk een laagte men reeds gezonken was, hebben de gebeurtenissen dezer week, vooral in Pruissen, doen zien. Men zou een aardig hoofdstuk kunnen schrijven over den volkomen onwettigen toestand, waarin men in Duitschland van de jaren 1850—1860 verkeerde. Wij, die geen hoofdstuk mogen schrijven, integendeel slechts enkele feiten van de week moeten aanstippen, kunnen reeds genoeg punten onder de aandacht onzer lezers brengen. Of klinkt het niet voor het minst wonderlijk, dat de gemeenteraden der steden in Oostenrijk plotseling begrijpen, dat zij onwettig zijn zamengesteld, daar zij sedert tien jaren zich niet aan een keuze hebben onderworpen? Of is het niet een eindelooze twist tusschen Hessen-Kassels ministerie en de kamer, daar de vertegenwoordiging beweert (en te recht beweert) geen rechtelijk gekozen ligchaam te zijn, sedert de grondwet van 1831 is opgeheven? Is het Saxische huis niet in beweging, omdat de afgevaardigde Riedel het rechtsbestaan van den tegenwoordigen bond ontkent? Begint niet Mecklenburg eindelijk zijn reaktietoestand moede te zijn, en verveelt 't haar niet sints 1850 weder het eldorado van de feodaliteit te wezen? Maar waartoe meer — een andere maal zullen wij den toestand der kleine staten in Duitschland naauwkeuriger kunnen ontvouwen, een andermaal zullen wij niet de een traan storten op het graf van den vorst van Buckeburg — wij zullen zijn land bezoeken, zijn weg betreden, en, is het dan nog altijd zoo nattig en regenachtig weêr, met den dichter klagen:

Das halbe Fürstenthum Bückeburg
Blieb mir an den Stiefeln kleben!

— thans willen wij slechts van Pruissen spreken, en van het proces daar gevoerd. Want dat proces heeft vreemde dingen aan 't licht gebracht. Werd Oostenrijks toestand eerst recht helder door het proces tegen Eynatten en Richter, Pruissens positie onder Manteuffel wordt eerst geheel begrepen, wanneer men het proces tegen den politiedirekteur te Berlijn, Dr. Stieber, nagaat. Stieber werd beschuldigd van misbruik van macht in het uitoefenen zijner betrekking, en den 20sten November werd deze zaak voor het Gerechtshof ter tweede instantie gebracht. Reeds ging de zaak weder haar gewonen gang, toen de Oberstaatsanwalt (prokureur-generaal) Schwarck begreep de kwestie wat dieper te behandelen. Hij hield een rede van meer dan drie uren, waarin hij geheel de werkzaamheid der policie onder Manteuffel ontsluijerde. Hij toonde aan met menigte van voorbeelden, hoe toen ter tijde, en nog altijd zoo men het niet krachtdadig wilde tegengaan, de policie zich boven de wet stelde: hoe de vrijheid van personen en eigendom door de policie met voeten werd getreden: en aan de rechtbank stelde hij openlijk de vraag, of de onverantwoordelijkheid der policiebeambten voor de wet zou blijven voortbestaan, ja of neen. En waarlijk hij had recht die vraag te doen. Want was het een geheele willekeurige tijd, die op het jaar 1850 volgde, toen Hinckeldey en Manteuffel het roer in handen grepen: veroorloofde men zich alles onder de leus van de demokratie te bestrijden: — die toestand is nu wel veranderd, maar grootendeels in de vormen, het wezen zelf der zaak is nog onaangetast. — Men wil het nog niet aannemen, dat een regering tot niets anders mag strekken dan tot waarborg voor volksvrijheid en volksvooruitgang. — De Duitsche liberalen herinneren ons eigentlijk nog altijd aan de historie van den eerzamen burger van Praag. Een vreemdeling vroeg hem of werkelijk de heilige Nepomuck op de brug zich iederen oudejaarsavond omdraaide: "Dat is een verduiveld bijgeloof," riep hij uit — "een beetje draait hij wel, maar lang niet heelemaal." — Ach, de Duitsche liberalen zijn alle mannen van dat beetje; een vast standpunt hebben zij niet, zij verkwikken zich met halfheden.

NEDERLAND.

Van den specialen korrespondent van den JavaBode.

(*Slot.*)

Een ander tegenstander van den heer *van Hall*, de heer *van Zuylen van Nyevelt*, schoonzoon van den minister van kolonien, tastte met minder gevoelig den president-minister aan. De heer van Zuylen had eens den naam de sierlijkste spreker in de Kamer te wezen; in den laatsten tijd scheen die gaaf van den heer *van Zuylen* door zijne eenigzins valsche positie — lid der oppositie tegen een kabinet, waarin zijn schoonvader zitting heeft — eenigermate verflaauwd, maar sints de ministers van kolonien en finantien, ofschoon leden van hetzelfde bewind, tegenover elkander staan, valt het den heer *van Zuylen* mogelijk weder zijne overtuiging uit te spreken, nu hij de politiek van het kabinet, vertegenwoordigd door den minister-president, kan afkeuren, zonder dat zijne verwantschap met een der leden hem dit belet.

Hij reduceerde de geheele houding van Regering en vertegenwoordiging in deze vragen.

Wie zijt gij? wat komt gij doen?

Wie wij zijn gaat u niet aan. Wat wij komen doen: spoorwegen leggen.

Ook hij bestreed met kracht de positie van een man, die alle vatten, alle kleuren tot de zijne had gemaakt of nog maken kan. Zie, zeide hij: als er mannen aan het hoofd staan eener politieke partij — en partijen achtte hij een noodzakelijk element in een konstitutionelen staat — die een vast beginsel vertegenwoordigen, dan weten wij waar wij heen gaan, als eene dier partijen aan het bewind is. Maar als eene dier partijen, aan het bewind zijnde, juist datgene doet wat op den weg der tegenpartij ligt, dan speelt men een gevaarlijk spel; dan komt men in een onnatuurlijken, gedwongen toestand, die noodwendig op politieke demoralisatie moet uitloopen." Die spreker eindigde met deze merkwaardige schets: "Moest ik nu onzen tegenwoordigen toestand in eenige woorden karakteriseren, dan zou ik er *dit* van zeggen: wij hebben een ministerie dat steun zoekt bij de oppositie; wij hebben eene oppositie, waarvan een deel, om welke reden dan ook, genegen is dien steun te geven; wij hebben eene ministerieele partij, die niet ziet of niet zien wil, dat het ministerie tot de oppositie overgaat. Derhalve. . . . . nergens waarheid, niemand op zijn eigenaardig standpunt. D ch neen", hervatte zich de spreker, »ik overdrijf: ik hoop dat er nog enkelen, ja nog velen zullen zijn, die in deze algemeene konfusie en verwarring den regten weg zullen weten te vinden en te behouden."

De reden waarom sommigen der oppositie de Regering steunden, eene omstandigheid, waarop de heer *van Zuylen* ook in een ander deel zijner redevoering doelde, zullen wij hier niet mededeelen. Wij willen er alleen van zeggen, dat eenigen van die bondgenooten behooren tot de katholieke partij.

De heer *van Hoëvell* wierp eveneens een blik op de antecedenten van den heer *van Hall*, en op diens lust om te regeren, waarvoor hij zich allerlei inkonsequentien getroost. Behalve hetgeen wij hierboven reeds aanvoerden, wees hij er op hoe de heer *van Hall* juist de man was geweest, die den minister van kolonien op den thans gevolgden onzaligen weg der koloniale politiek had voortgeduwd; altijd in koloniale aangelegenheden zich had gemengd, en nu, waar er van kolonien sprake is, zegt dit over te laten aan zijn ambtgenoot.

De opmerking is zoo juist, dat de heer *van Hall*, juist bij de verklaring, dat hij de koloniale aangelegenheden aan zijn ambtgenoot overlaat, als een voorbeeld het kontrakt Pangka aanhaalde, eene herinnering, welke dien ambtgenoot zeer zeker weinig aangenaam wezen moest.

De heer *van Wintershoven*, een heftig, hartstogtelijk redenaar uit Limburg motiveerde de stem, die hij tegen sommige hoofdstukken der begrooting zou uitbrengen, door te verklaren, dat hij voor de regten der ingeze-

tenen slechts één waarborg kende: de grondwet. Die grondwet eischte geene privilegien, maar gelijkheid van regten, en de minister-president heerschte door bevordering van persoonlijke belangen. Ook hij gispte het komediespel, dat thans gespeeld werd, nu een minister, die de meerderheid der Kamer niet voor zich heeft, toch aan het bewind blijft, omdat het de minderheden weet te vleijen. En dat de Minister niet alleen de meerderheid niet voor zich had, maar niemand, meende deze afgevaardigde te mogen afleiden uit de omstandigheid, dat niemand des Ministers partij trok. Eene eenige stem, die van den heer van Sevenaer, liet zich hooren om de verklaring lucht te geven, dat de spreker geen plan had om zich in de diskussiën te mengen, maar geloofde niet of het wel altijd in het belang van het Vaderland was een strijd als dezen te voeren.

De heer van *Eck* sprak in den zin der meerderheid en zuiverde zich daardoor van de verdenking, die hij, lid der konstitutionele partij, op zich geladen had, door in der tijd voor de spoorwegwet te stemmen. Hij zuiverde zich daarvan geheel door eene redevoering tegen den Minister van Finantien, waarin genoeg doorstraalde, hoe hij over diens politiek dacht. Dat was geen ministerie der meerderheid, gelijk regt en pligt was in een konstitutioneel land; zelfs de kiezers waren niet voor die politiek, want na de optreding van dit kabinet hadden de verkiezingen plaats gehad en nergens waren zij in den zin van het ministerie uitgevallen.

Ziedaar zoo ongeveer de hoofdinhoud der algemeene beraadslaging over de hoofdstukken der begrooting: zij toont eene zaak aan: president-minister, ga henen; wij weten te veel van u en uwe staatkunde, om langer door u geregeerd te worden. Doe afstand van eene betrekking, die door niets wordt geregtvaardigd, waarvan de vervulling door u in strijd is met de konstitutionnele beginselen.

Of nu evenwel al die adviezen zullen leiden tot eene afstemming van het budget van het ministerie van finantien, is nog zoo zeker niet; integendeel de toon, dien de Minister aanslaat, verraadt dat hij zeker is van den uitslag der stemming over zijn budget. Voor het oogenblik is men zoover nog niet in de Kamer gevorderd. Men behandelde nog slechts de hoofdstukken I tot VII, terwijl morgen, den 10den, de beraadslaging over het VIIIste hoofdstuk (marine) zal worden voortgezet.

Hoofdstuk I, huis des konings, werd zonder diskussie met algemeene stemmen aangenomen. Hoofdstuk II gaf aanleiding tot eene diskussie over de mildheid in het toekennen van ridderorden, ten gevolge waarvan de post voor de daarop vallende kosten, ook dit jaar weder hooger was. De post die in 1855 bedroeg *f* 1500 (vroeger zelfs slechts *f* 1100) was nu gebragt op *f* 10.000. De minister van finantien verdedigde die verhooging door te wijzen op de krijgsbedrijven in Indie, waarvoor weder aan velen de Militaire Willemsorde zou worden uitgereikt. De heer *van Hoëvell* merkte op, dat er wat veel zucht tot krijgsroem daar bestond en de heer *Storm van 's Gravesande*, dat men ook met die orde wat te mild was. De minister van finantien erkende dit zelf. Op voorstel van van den heer *van Bosse* werd de post verminderd tot *f* 8000.— De post voor onvoorziene uitgaven van dit departement werd met *f* 5000. verminderd, op voorstel van den heer *van der Linden*, die herinnerde dat die post in de laatste jaren altijd slechts *f* 5000 of *f* 7000 had bedragen. Ook dat amendement werd aangenomen.

De beraadslaging over het IIIde hoofdstuk (Departement van buitenlandsche zaken) werd geopend door eene redevoering van den minister van buitenlandsche zaken, waarvan niemand de juiste strekking begreep. Het was eene redenering over het gevaar dat er zou wezen, indien de kamer zich mengde in de buitenlandsche politiek. Niemand doet dit of denkt er aan dit te doen; alleen de heer van *Eck* had op eene vrij hoogdravende ontboezeming van den minister van finantien over den toestand van Europa, geantwoord, dat hij voor het *oogenblik* niet veel meer zag dan twee steden, die zich tegen den koning van Italie verzetten. Bij deze gelegenheid gaf de minister van *Zuijlen* ook het karakter aan, dat de dipolmaat en de diplomatie moest hebben. De heer Torbecke vulde die karakterschets aan door de bijvoeging, dat de diplomaat ook duidelijk moest zijn en de dipolomatie gesteund worden door de kracht die hare regering in het binnenland heeft.

De kwestien der Maas-aftappingen en der voorbereiding tot eene afscheiding van Limburg van den Duitschen bond en der afschaffing van de Rhijntollen, gaven aan andere leden aanleiding om het woord te voeren. De zaak der aftappingen was nog op denzelfden voet als voor den aanvang der enquete; eene afscheiding van Limburg viel blijkbaar niet in het plan van dezen minister, die zoo zeer de regten van den Duitschen Bond erkende, dat hij als mogelijk voorstelde, dat in het hertogdom de duitsche wetten wierden ingevoerd. De aandrang op de afschaffing der Rhijntollen zou aanhouden, en de aanhouder overwint, zegt de minister.

Ook dit hoofdstuk werd met algemeene stemmen aangenomen.

Hoofdstuk IV (justitie) had drie stemmen tegen. De meerderheid schonk aan dezen minister, na zijne behaalde overwinning, gaarne haar vertrouwen. De onderwerpen, waarover het woord werd gevoerd, betroffen de rijkspolitie, de kosten der gevangenissen en het onderhoud der lokalen voor regtskollegien. Omtrent de rijkspolitie zou weldra de minister een voorstel indienen; met den bouw van gevangenissen voor beide stelsels vereenigd, zal niet worden voortgegaan: de minister zal eene beslissing provoceren, omtrent het stelsel dat moet worden gevolgd en daarnaar de gevangenissen laten bouwen. De kosten voor de lokalen der regtskollegien komen ten laste des rijks, omdat het geldt een publiek belang, de regtspraak, die uit publieke fondsen moet worden betaald.

Bij de behandeling van het Vde hoofdstuk (binnenlandsche zaken) was het hoofdelement der diskussie: de spoorwegen, zoowel de administratie er van bij het departement, als de werkkring van den raad van toezigt, als, bovenal de kosten van den aanleg, waarvoor dit jaar dertien millioen waren uitgetrokken. Te regt vroeg men eene raming van de wijze, waarop die som zou worden besteed. De minister beloofde die eerlang te zullen indienen, en nu werd het voorstel gedaan, om de dertien millioen te brengen op drie millioen, ten einde bij de indiening der raming dien post te verhoogen. De minister kon zich met dat voorstel niet vereenigen, maar sloeg toch drie millioen af, op grond dat hij-zelf niet geloofde, dat de volle dertien millioen noodig waren. Het voorstel om de som op drie millioen te brengen werd afgestemd.

Bij deze gelegenheid echter oordeelde ook de heer *van Hall* het van zijn pligt om zich in de diskussie te mengen, maar hij deed het zoo onhandig, dat hij van alle zijden werd berispt. De heer *van Hall* beweerde dat het voorstel om de dertien millioen niet toe te staan het doel verried, om de spoorwegwet niet uit te voeren, tegen welke insinuatie een aantal leden opkwam met zooveel kracht, dat de heer *van Hall* zijne woorden moest terugnemen of liever trachtte terug te nemen, maar zij waren gesproken en — gedrukt.

Een ander belangrijk punt betrof de verkiezing te Amsterdam, toen de heer *Stieltjes* zich terugtrok op het laatste oogenblik, ten gevolge van een schrijven door een hooggeplaatst persoon — men zegt een lid van het kabinet — aan een hoogen ambtenaar te Amsterdam, vermeldende dat de verkiezing van den "oud soldaat" den koning *persoonlijk* onaangenaam zou wezen.

De Minister zeide dat die gebeurtenis hem *persoonlijk* en de Regering *als zoodanig* onbekend was.

Als gewoonlijk gaven ook de medische politie in verband met de Koepok-inenting, het onderhoud en de herstelling der landsgebouwen te 's Gravenhage; de verbetering der rivieren, de kosten van kanalen, het onderwijs, kunsten en wetenschappen, het armbestuur en de telegrafie aanleiding tot wisseling van denkbeelden en tot het doen van voorstellen. Zoo verlangde de Kamer dat men, wat het bouwen en verbouwen te 's Gravenhage betrof, dat men toch weten zou wat men deed; een amendement van den heer Betz om den post van *f* 150,000 te verminderen met *f* 18,938.25 werd aangenomen. Een voorstel van den heer *van Bosse*, om het Groninger kanaal te vinden uit de Ommelanderkas werd verworpen; de jaarwedden en verdere belooningen aan onderwijzers, ten bedrage van *f* 157.900 werden op voorstel van den heer *Olivier* met *f* 90.000 verminderd, als strijdig met de wet op het lager onderwijs. Eindelijk werden ook de *f* 2000 voor het groot nederduitsch woordenboek en de *f* 2000.— voor het Insektenboek van de begrooting geschrapt. Over het geheel vonden de posten van deze begrooting van vele zijden tegenstand; maar de wet werd aangenomen met slechts 12 stemmen tegen.

De begrootingen der eerediensten werden eveneens met groote meerderheid aangenomen.

De *Kinder-Courant* deelt het volgende mede:

Voor eenigen tijd kreeg mijn vriend te 's Gravenhage visite; 't was een kereltje van twaalf jaar omtrent, die met zijn vader bij hem kwam. De knaap zou zoo gaarne goed teekenen leeren; hij had er wel wat aan gedaan, maar degelijke gronden had hij niet geleerd.

Op den anderen morgen bescheiden, kwam hij met een pakje en eene portefeuille. De portefeuille bevatte een twaalftal teekeningen, waaronder er verscheiden waren, die hij zonder voorbeeld had gemaakt, en dat waren de slechtste niet.

Maar nu deed de knaap ook zijn pakje open; daarin waren drie van klei geboetseerde voorwerpen. Het een was zeer klein en stelde een man voor, die met zijne randsel op den rug een heuvel beklimt. Zoo flink en los stond daar dat kereltje, alsof het straks zijn ander been zou opligten en wegwandelen. Het tweede was een grijsaard met zijn staf in de hand tegen een muur rustende. Het derde beeldje stelde een Scheveningschen visscher voor; de knaap had het geboetseerd na eene morgenwandeling, waarop hij een visscher had gezien, in de houding, waarin hij hem nu met eene treffende waarheid had weêrgegeven.

Mijn vriend dacht aan Canova, die als knaap het eerste blijk van talent gaf, door uit deeg een leeuw te vervaardigen. Zoo was ook het visschertje van den kleinen S. een meesterstukje.

Door toedoen van mijn vriend werd de knaap op grond zijner proeven, op de akademie geplaatst en daar arbeidt hij thans onder den talentvollen beeldhouwer Eugène Lacomblé, die van den knaap, als deze zijn aanleg getrouw blijft, groote verwachtingen koestert.

Ook daar heeft hij, als proefstuk, om eens te doen zien wat hij kon, een ruiterbeeld uit de middeneeuwen vervaardigd, dat, zoo het al bewijzen geeft, dat onze jeugdige vriend zich nog oefenen moet, inderdaad voortreffelijk is met het oog op zijn leeftijd en gemis aan opleiding in de schoone kunst, waarvoor hij zulk een aangeboren talent bezit.

Schamme — wij willen zijn naam niet verzwijgen — behoort nu onder de zeer goede leerlingen van den heer Lacomblé, van wiens klasse hij de jongste is. Gaat hij voort op den ingeslagen weg, dan zien wij van hem nog eens een groot beeldhouwer worden.

— Uit het *Polytechnisch Journal* wordt het volgende medegedeeld in het *Album der Natuur*: De heer de Sora heeft het, ook uit een natuurhistorisch en physiologisch oogpunt, merkwaardig feit ontdekt, dat, indien men hoenders met vleesch voedt, zij het geheele jaar door eijeren leggen. Hij bezigt daarvoor paardenvleesch, als het goedkoopste, en voegt er eenige zout en gemalen peper bij, om het voor bederf te bewaren, zonder dat de hoenders daaronder lijden. Ook bewaart hij het vleesch steeds in daarvoor bepaaldelijk ingerigte koele ruimten. Aanvankelijk hield hij op zijn eenige uren van Parijs gelegen landgoed 500 hoenders. Deze gaven gemiddeld in een jaar 25,000 eijeren. — Sedert 1855 houdt hij omstreeks 100,000 hoenders met het noodige getal hanen. In de laatste jaren werd dagelijks het vleesch van 22 paarden verbruikt. Ook houdt hij er thans eene eigene paardenslagterij op na. De afval dient voor de vervaardiging van lijm, van leder, beendermeel en beenderenzwart enz. De broeijing der eijeren geschiedt in bijzondere broeitoestellen. Zoodra de hoenders vier jaren oud zijn, worden zij vet gemest en verkocht. De in een vierkant geplaatste gebouwen omgeven een plein van ruim vier bunders, dat door hekwerk is afgedeeld in afzonderlijke loop- en voederplaatsen."

Maastricht, 11 Nov. Bij een dezer dagen alhier gehouden algemeen diner van leden der Provinciale Staten, ontstond er tusschen twee leden daarvan een zoodanige twist, dat er onmiddelijk een vuistgevecht op volgde, waarvan de uiterlijke teekenen op het gelaat des eenen duidelijk zigtbaar zijn.

Groningen, 13 Nov. Zondag avond vierden de overgeblevenen van de voormalige mobiele Groningsche schutterij, 60 in getal, het herinneringsfeest van hunne indiensttreding voor 30 jaren. De bijeenkomst der oude strijders was zeer geanimeerd en vriendschappelijk.

— Ten aanzien van de dezer dagen alhier plaats gehad hebbende buitengewone gebeurtenis, betreffende het vervallen verklaren van zijne funktien, tegen het einde des volgenden jaars, van den opperrabijn in deze provincie, deelt men ons nader mede, dat die vervallenverklaring na vele jaren overwegens, en na alle andere, zachtere middelen te hebben beproefd, is moeten worden uitgesproken, omdat de titularis, door zijne volslagen werkeloosheid en laauwheid, alsmede doordien hij zich volstrekt niet kon of wilde voegen naar onze instellingen (de tegenwoordiger titularis is een Duitscher en was het laatst in funktie in Keur-Hessen), al meer en meer den vooruitgang van zijn ressort in beschaving en ontwikkeling tegenhield en onmogelijk maakte. Men was nu zeer verlangend het oordeel der Regering over deze zaak te vernemen, vooral omdat het hier gold een gewigtig beginsel, en in de gevolgen voorzeker een belangrijk antecedent. (Dat de vervallenverklaring niet vroeger zal in werking treden, heeft deze oorzaak: dat de traktementsvaststelling, altijd voor 5 jaar geschiedende, het 3de jaar der loopende periode eerst met ult. 1861 zal zijn afgeloopen.)

— Men verneemt, dat de pogingen van het bestuur der landhuishoudkundige school te Groningen, om het bestaan dezer inrigting ook voor de toekomst te verzekeren, door die in eene maatschappij te vervormen, bestaande uit 50 aandeelen, elk van *f* 1000, met goed gevolg bekroond zijn. Het bestuur heeft reeds de aandeelhouders opgeroepen op den 26sten Nov. tot eene voorloopige vergadering, ten einde in eene spoedig volgende eerste vergadering der dan, zooals het zich laat aanzien, geheel gevestigde maatschappij, het bestuur te benoemen en tot de onmiddelijke in werking treding der maatschappij over te gaan.

— Het doeltreffende van het scharlakenwater, als middel tot het zuiveren en opkleuren van rood laken en passementwerk, heeft aanleiding gegeven tot de vraag, of ook soortgelijke stoffen van lichtblaauwe kleur, met even goed gevolg voor dergelijke bewerking vatbaar zouden zijn. Daar dat vraagstuk bij de koninklijke militaire akademie allezins bevredigend is opgelost, is het daarbij gevonden middel aan het leger medegedeeld, ten einde daarvan het noodige gebruik kunne worden gemaakt.

— Men schrijft uit Harlingen 3 November: »Heden werd hier per stoomboot aangevoerd het monument, in de vestibule van het schoone stadhuis op te rigten, ter nagedachtenis van den Harlinger geschiedschrijver, dichter en wijsgeer Simon Stijl. Dit kunststuk, vervaardigd door Royer, bestaat uit een pedestal op voetstuk van wit marmer, waarop een inscriptie van gouden letters, boven de zinnebeelden der geneeskunst; het dekstuk van den pedestal is van gekleurd marmer, en draagt de buste van onzen vermaarden stadgenoot."

— Te Harderwijk is door den majoor-komm., in navolging van hetgeen in eenige andere garnizoenen bestaat, een inrigting tot stand gebragt, die den militairen geest zeer bevordert. Deze inrigting bestaat in het beschikbaar stellen eener zoogenaamde warmkamer, alwaar men thans elken avond een groot aantal soldaten vereenigd ziet, die zich in de ruime goed verlichte en verwarmde zaal, hetzij met verschillende militaire spelen, of met dam-, domino- of schaakspel bezig houden.

Op bevel van den minister van oorlog is er te Amsterdam in het garnizoenshospitaal insgelijks eene konservatiezaal in gereedheid gebragt voor herstellende zieken, en is eene verzameling boeken ten gebruike aldaar gezonden.

ENGELAND.

De *Repeal*-beweging in Ierland op nieuw begonnen en de tegen 4 Dec. jl. aangekondigde meeting heeft werkelijk dien dag te Dublin plaats gevonden. Het auditorium in de Rotunda was zeer talrijk; als hoofddekoratie der zaal diende een groene banier, met het opschrift: » Helpt u-zelven en God zal u helpen!" Het ging op de meeting levendig toe, even als in de beste tijden van Daniel O' Connell. Het parlementslid voor Tipperary, de heer O' Donoghue, nam het presidium waar. Aanleiding tot deze meeting had gegeven de bekende stelling van lord John Russell, dat een volk geregtigd is zijn eigen souverein en regeringsvorm te kiezen. De meeting werd geopend met eene mededeeling van den sekretaris T. D. Sullivan, dat eene petitie tot weder-instelling van het oude Iersche parlement in het geheele land den levendigsten bijval vond, en bereids door 500,000 personen onderteekend was. Vervolgens trad de president op en verhaalde dat de ontbinding der unie steeds het streven van alle Iersche patriotten geweest was en ook steeds zoude blijven, dat de beste mannen ter wille van dat streven in 1848 door eene partijdige jury werden veroordeeld, dat Ierland er zich tegen verzetten zoude, door de Engelschen als slaven behandeld en uitgeplunderd te worden en door een Engelsch parlement, vreemd aan het land, geregeerd te worden. Engelands staatsmannen en pairs hadden eindelijk verklaard, dat elk volk het regt bezit zelf zijne regering te kiezen. Welaan dan! Ierland is bereid te kiezen en verklaart zijn eigen parlement te willen hebben, zonder inbreuk te maken op de regten der kroon en der doorluchtige beminde koningin! — In gelijken geest werden nog verschillende redevoeringen uitgesproken en verscheidene resolutien

aangenomen. Al die resolutien strekken dat het der koningin moge behagen, nu het regt van een volk om zelf over zijn lot te beschikken als beginsel aangenomen is, te besluiten, dat men aan den nationalen wensch van Ierland regt zal laten wedervaren en dat H. M. derhalve moge bevelen, dat Ierland op den grondslag van het algemeen stemregt verklare, of het de unie met Engeland ontbinden wil.

Londen, 4 Dec. Men leest in den *Times*: Graaf Persigny heeft langer dan vijf jaren den post bekleed, dien hij thans verlaat, om de betrekking weder te aanvaarden, die hij van 1852—1854 bekleedde, en waarin hij eene even goede gelegenheid zal hebben, om op de stemming van Frankrijk, ter gunste eener vredelievende staatkunde, invloed uit te oefenen, terwijl hij eene gelijke gezindheid in Engeland niet meer kan bevorderen. Ongelijk aan zijn opvolger, heeft graaf Persigny, in weêrwil van zijn langdurig verblijf in ons midden, zeer weinig van ons nationaal karakter aangenomen. Hij spreekt onze taal niet zoo vloeijend en hij heeft de manieren en de inborst van den Franschman geen oogenblik verloochend. Maar hij is niet slechts Franschman, maar ook Napoleonist uit overtuiging, en wel van zulk een loyalen stempel, dat men hem de verligchameliking van de *parti impérialiste* noemt. Hij is niet slechts een vriend des keizers, maar ook een vriend van den mensch Louis Napoleon. Hoe dikwijls heeft graaf Persigny, als er oneenigheden tusschen het Fransche en het Engelsche kabinet waren uitgebroken, het gewaagd zijn heer waarheden te zeggen, gelijk die een man van een' sterken wil slechts verdraagt uit den mond van hen, wier opregtheid onbetwijfelbaar is! Hij is niet, gelijk eenige der jongere leden van dezelfde partij, het lijdelijke werktuig van Napoleon III geweest, maar heeft aan diens troon en zijne staatkunde een intelligenten, en daarom onafhankelijken steun verleend. Het gebeurt wel, dat een gezant slechts het halve vertrouwen van zijn souverein bezit, en wij zouden dwalen, als niet menige breuk door deze onvolkomenheid van het middel van gemeenschap veroorzaakt of althans bespoedigd werd. Zoo iets echter kon niet plaats hebben, zoo lang Persigny Frankrijk bij het hof van St. James vertegenwoordigde. In weêrwil van alle insinuatien van officiele, quasi-officiele en half-officiele artikelen en vlugschriften, beschouwen wij het als eene uitgemaakte zaak, dat zijne woorden datgene teruggaven, wat wij, naar den wensch van Louis Napoleon, moesten gelooven, en dat, zoo er eene dwaling plaats had, het in ieder geval eene toevallige en geene opzettelijke dwaling was". — Ten slotte laat de *Times* ten volle regt wedervaren aan de vredelievende gezindheid van graaf Persigny.

Londen, 5 Dec. Zondag ll. werd in Exeterhall alhier eene vreemdsoortige vergadering gehouden. Er was aangekondigd, dat die zaal ten behoeve eener door drie leken te houden godsdienstoefening des avonds te zes uren geopend zou zijn. Weldra was eene zoo groote menigte toegestroomd, dat men het raadzaam achtte de deuren te sluiten. De werkzaamheden namen een aanvang met een gebed, waarin de bekeering der stad Londen van priesterlist en Puseyismus werd afgesmeekt. Daarna las de heer W. Carter het zesde kapittel van het evangelie van Markus, en betoogde vervolgens dat men zijne ziel niet door uiterlijkheden, van welke de Roomsche kerk overvloeit, maar alleen door waarachtige bekeering redden kan, aan welke, volgens spreker, twee klassen der bevolking de meeste behoefte hebben, namelijk de arbeidende, van welke 98 op de 100 nooit een bedehuis bezoeken, en de onbekeerde adel. Daarna trad de heer Weaver, de voormalige prijsbokser, op, hief eerst eene hymne aan, liet het referein daarvan door het publiek herhalen, predikte toen naar aanleiding van een text uit den eersten brief van Johannes, en zeide onder anderen, dat onder de aanwezigen vele onbekeerden waren, »die vijf of zes minuten lang over het helsche vuur gehouden en geschud moesten worden, terwijl zij, als dit hen niet bekeert, verloren gaan". Om deze zachte leer in toepassing te brengen, bulderde hij onder het maken der hevigste gebaren, over hel en verdoemenis uit en eischte daarna, dat men door het opsteken der handen zou verklaren, dat Christus de magt tot verlossing bezit, aan welke oproeping door drie vierden der vergadering gevolg werd gegeven. Door dit alles ontstond onder sommige vrouwen eene zoogenaamde »opwekking", zoodat zij in onmagt vielen en uit de zaal gedragen werden. Nadat Weaver nog eene hymne gezongen had, werd eene eenigzins kalmer bijeenkomst tot opneming van onbekeerden gehouden.

— De *Morning Post* herinnert er aan, dat in Junij 1859 een Romeinsch publicist, de heer Gennarelli, eene oplossing van de Romeinsche kwestie in vijf punten heeft voorgesteld. Die punten waren 1°. de algeheele opheffing van het wereldlijk gezag des pausen; 2°. de teruggave aan Rome van zijne wettige positie als hoofdstad van geheel Italie; 3°. de neutralisatie van dat gedeelte van het grondgebied der stad Rome, dat sedert eeuwen bekend is als de *Citta Leonina*, waarvan de vrije en onafhankelijke souvereiniteit aan den paus door al de Katholieke mogendheden zou worden gewaarborgd; 4°. eene zeer aanzienlijke civiele lijst voor den paus, gevonden uit de inkomsten van het koningrijk Italie, 5°. de oprigting eener eerewacht, in gelijke verhouding door al de Katholieke staten te leveren. — De *Morning Post* doet de analogie uitkomen tusschen deze oplossing en die in de bekende brochure *Paus en Keizer* aan de hand gegeven. Na er op gewezen te hebben, dat de organen der Sardinische regering onlangs de aandacht hebben gevestigd op het plan, om aan de *Citta Leonina* een neutraal karakter te geven en haar te maken tot den toekomstigen zetel van de beperkte souvereiniteit des pausen, doet de *Post* uitkomen, dat dit coincideert met de poging om de onderhandelingen tusschen de hoven van Turin en Rome te hervatten. Het blad zegt, dat het niet van plan is kommentarien te maken op de goede of slechte gevolgen van de aanneming van het aangewezen plan, meer alleen wil aantoonen, dat dit denkbeeld reeds wortel heeft geschoten bij de bewoners van Rome en dat het door deze bewerkt wordt, als ten minste eenige kans opleveren-de op eene vredelievende oplossing der Romeinsche kwestie.

— Eergisteren zijn, ter bezigtiging van de koningin en den prinsgemaal, vier van de kleinste paarden ter wereld te Windsor aangekomen. Zij zijn het eigendom van zekeren heer Williams, die ze uit Africa heeft medegebragt. Het hoogste der vier beestjes meet slechts 31 inches (Engelsche duimen).

— Voor het in de hoofdstad verschijnende dagblad *Sun* wordt thans eene reuzen-pers vervaardigd, die de vellen van outzaggelijk groote rollen afsnijdt, bevochtigt, in een uur 40,000 exemplaren aan beide kanten drukt, vouwt en telt, zoodat de courantiers hunne paketten geheel gereed van de machine ontvangen.

— Volgens berigten uit Parijs zal het Fransche kabinet onverwijld de onderhandelingen voortzetten tot het sluiten van een handelstraktaat met de Nederlanden, België en den Duitschen bond, gebaseerd op de beginselen van het met Engeland gesloten traktaat.

— Kapitein Lakey, van de kotter *Sarah Ann*, thans in lading te Villaviciosa, in Spanje, zag zich genoodzaakt dit land te verlaten, omdat hij er zijn leven niet meer veilig achtte. Het schijnt namelijk dat hij genoemde haven sedert jaren bezocht en op zeer vriendschappelijken voet met de inwoners stond; daar zij er op gesteld schenen iets van den Protestantschen bijbel te kennen, gaf hij er een aan een vriend en deelde eenige traktaatjes uit. Dit kwam ter oore van de priesters en verwekte zulk eene sensatie en opschudding, dat het schip gedurende 17 dagen door vier man werd bewaakt, ten einde den kapitein, als deze aan land kwam, gevangen te nemen. Slechts met de grootste moeite gelukte het hem, ongezien van zijn schip te ontkomen en zich aan boord van een ander vaartuig naar Engeland in te schepen.

FRANKRIJK.

Parijs, 8 Dec. Gisteren is melding gemaakt van een adres aan keizer Napoleon, hetwelk in Italie cirkuleerde en waarvan de Italiaansche dagbladen den inhoud mededeelden te gelijk met die van twee andere adressen aan de Britsche en Italiaansche parlementen. Het eerstgenoemde stuk luidt als volgt:

»*Aan Z. M. den keizer der Franschen!*

»Sire, Italie is herboren. Zijne nationaliteit is voortaan gevestigd. Nog onlangs telden wij 41 millioen Piemonteesche onderdanen, doch thans vormen wij 20 millioen Italianen, allen onder dezelfde vlag vereenigd als de graankorrels om den halm. Dat is door den volkszin tot stand gekomen, zonder de minste wanorde en zonder dat de glans onzer driekleur door een enkel kenmerk van anarchie is bezoedeld.

»Er moet nu nog maar eene laatste beweging worden gemaakt — en wij zullen die maken.

»Doch, Sire, om die beweging te doen plaats hebben, roepen wij uwe medewerking in, — eene gemakkelijke en vreedzame medewerking, waartoe van de zijde van Frankrijk niet de minste opoffering wordt vereischt; eene medewerking die in tegendeel voor Frankrijk altoos roemrijk en voor Italie beslissend zal zijn.

»Sire, neem uwe troepen uit Rome terug. Moge de Italiaansche kwestie door u uit haren toestand van overgang en willekeur worden overgebragt in dien van het nationaal regt; moge de onschendbaarheid van dat regt en van den italiaanschen bodem ontheven worden aan eene heerschappij van geweld en geplaatst onder den waarborg van een beginsel. Moge dat beginsel door Europa erkend worden en, Sire, moge Frankrijk daartoe het edele voorbeeld geven.

»Sire, wij hebben Rome noodig. Dat is ons geheiligd land, het symbool van onze eenheid in de liefde. Van de hoogten der zeven heuvelen zijn onze historische traditien afkomstig. Al wat zich daarbuiten vertoont als eene schaduw van gemeentelijke instellingen, als een voorbode van de vormen onzer moderne organisatie, verflaauwt in glans en wordt verduisterd door de drie perioden der geschiedenis van Rome. Van diezelfde stad heeft de geniale man, dien gij uw oom noemt, gezegd, dat zij eenmaal, hetzij in eene meer, hetzij in eene minder verwijderde toekomst, de hoofdstad van geheel Italie zou zijn. Sire, gij- zelf hebt die toekomst verhaast, en gij zult, gij kunt de afwijking van deze gedragslijn, die eenmaal door Frankrijk te Rome is aangenomen, niet volhouden.

»Deze afwijking, Sire, werkt mede om uw werk en het onze te vernietigen. Zij bevat de kiem tot een voortdurenden strijd; zij verhindert ons onze tegenwoordige vijanden en hen, die ieder oogenblik in naam van het euwig regt als zoodanig kunnen opstaan, het hoofd te bieden.

»De Italiaansche bevolking behoort slechts aan Italie. Ga dus terug. De bezetting door uwe troepen geeft aanmerking tot haat tusschen twee natien, die naar Gods wil elkander moeten beminnen en den weg van pligt en deugd te zamen moeten bewandelen.

»Sire, neem die aanleiding tot haat weg en laat ons de handen vrij om ons werk te voltooijen.

»Wanneer de godsdienst in plaats van bij toegenegen harten, bij vreemde bajonetten bescherming moet vinden, dan gaat zij langzamerhand hare vernietiging te gemoet. Italie mag dan ook niet tot voortdurenden tweedragt veroordeeld zijn; integendeel het moet kalm en bedaard het werk der eenheid tot stand brengen en Europa moet leeren inzien, dat Frankrijk, wanneer het zich nu en dan op den Italiaanschen bodem begeeft, zich geene verovering maar vrijmaking ten doel stelt.

»Sire, in naam van het regt, in naam van Italie, in naam van Frankrijk, ontbied uwe troepen uit Rome terug. Dat is het verlangen der ondergeteekenden; dat is de kreet, die, tot nu toe slechts door de hoop onderdrukt, door geheel Italie wordt aangeheven."

De beide andere adressen hebben voornamelijk tot strekking om, op grond van dezelfde motieven en argumenten, de Britsche en Italiaansche parlementen uit te noodigen, om aan de aanvraag tot ontruiming van Rome hare adhaesie te schenken.

In het eerstgenoemde wordt o. a. gezegd dat de Fransche interventie te Rome, die nu reeds elf jaren heeft geduurd, eene openbare en ongegronde aanranding is van het Engelsche politieke leerstelsel; want dat langs dien weg in het hart van Italie eene despotieke magt zich tegen de Italianen door geweld van wapenen staande houdt.

Parijs, 5 Dec. Men zegt, dat in den ministerraad, waarin de keizer zijn besluit aangaande de liberale hervormingen heeft bekend gemaakt, het volgende is voorgevallen. Toen de keizer de zaal binnentrad, was hij even als altijd, zeer kalm. Hij gaf den ministers te kennen, dat hij de overtuiging had, dat regeringen, welke niet bij tijds in redelijke koncessien en hervormingen, die het volk verlangde, toestemden, bestemd waren om te vallen; hij wilde derhalve niet tot het uiterste weêrstand bieden. Hij vond dat een man, als b. v. de heer Berryer lid kon zijn van eene kamer van gedeputeerden, onder de Orleanistische dynastie, en dat legimitisten en Orleanisten in de republikeinsche kamer in 1848, 1849, 1850 en 1851 zitting konden nemen; hij zag er thans de reden niet van in, waarom zij, die Frankrijk door hunne talenten tot eer hadden verstrekt, geen deel zouden uitmaken in de nationale verpligtingen. Hij verklaarde eene »chambre Jubinal" moede te zijn (dit waren 's keizers eigen woorden) en eene geheel andere kamer te verlangen. Zonder verdere voorafspraak las hij hierna zijn besluit voor. Ware er een bom in de kamer gevallen, dan zou de verwondering niet grooter geweest zijn. De heer Morny beval Z. M. aan, op zijne hoede te zijn en niet te ver te gaan met zijne koncessiën; de heer de Morny wenschte alleen door den *Moniteur* de debatten van het wetgevend ligchaam te doen publiceren. De heer Baroche, de ex-republikein, ex-verdediger van de openbaarheid en vrijheid der debatten, kon van verwondering geen woord uiten. De heer Rouher was insgelijks verstomd. De heer de Morny vraagde den keizer, wat hij zou doen, ingeval de tegenwoordige kamer van vertegenwoordiging de politiek des keizers in het antwoord op de troonrede afkeurde? Z. M. antwoordde, dat hij dan de kamer zou ontbinden en een beroep op de natie doen. »En wat", ging de heer de Morny voort, »indien eene later te verkiezen kamer hetzelfde deed?" — »Dan", was het antwoord, »zou ik de politiek volgen, welke mij door de kamer wordt aangeraden".

— De keizer heeft thans, nu hij door zijne liberale staatkunde de openbare meenig te zijner gunste heeft gestemd, het geheele politiepersoneel, dat tot zijn omgeving behoorde, zoo dikwijls hij zich van het paleis begaf, afgeschaft. Gisteren heeft hij de groote opera bezocht, zonder vooraf den prefekt van politie als naar gewoonte daarvan te onderrigten; ook behoefden de municipale en cent-gardes in de korridors en elders geene dienst te doen.

— Men zegt, dat het Fransche expeditie-korps in China bij zijn terugkeer Madagaskar zal aandoen en aldaar 2000 man laten om het eiland in bezit te nemen. De positie van Madagaskar, dat zoo digt gelegen is bij de rijke streken van het vasteland van Africa, aan de rivier Zambese, doet dit eiland voor Frankrijk van het grootste gewigt zijn. Meermalen heeft Frankrijk getracht zich aldaar neêr te zetten; van het jaar 1642 af had het er reeds kantoren, maar in 1787 werd deze verlaten. Sedert 1815 zijn weder eenige punten Tintingue, Tamatave en Foulpointe bezet, doch ook weder in 1831 verlaten na een ongelukkigen oorlog tegen de Orar, welke volksstam door de Engelschen was aangehitst. Engeland was in groote vriendschap met den overleden koning Rudama en had hem geholpen het geheele eiland tot onderwerping te brengen. Zijne weduwe Ranavalo schijnt echter den Franschen invloed hooger te schatten; zij heeft haar zoon op de Fransche wijze doen opvoeden. Men stelt zich voor, dat de tegenwoordige bezetting gelukkiger zal zijn dan de vorigen, hoewel er op een hevigen tegenstand van Engeland is te rekenen.

RUSLAND.

Aan de *Voss. Zeitung* wordt uit Stokholm van 2 November medegedeeld, dat de gouverneur-Generaal, graaf Berg, het hoofd der censuur in Finland, de volgende geheime cirkulaire aan den gouverneur heeft gerigt:

»Reeds sedert het begin der thans in Italië heerschende onlusten, hebben de redaktiën der in de Finsche taal verschijnende bladen met eene zekere uitvoerigheid verslag gegeven van de gebeurtenissen in genoemd land. Daar ik echter van meening ben, dat het volk in Finland geen bijzonder nut kan trekken uit de wetenschap van dergelijke gebeurtenissen, en dat de redaktiën der Finsche bladen derhalve het best zouden doen, hare kolommen met voor het volk leerzame opstellen te vullen, zoo verzoek ik nederig, dat mijnheer de gouverneur aan den betrokken censor moge te kennen geven, in de voor het volk bestemde bladen slechts zulke zienswijzen in de Italiaansche kwestie te laten openbaar maken, welke met de beginselen van orde, zedelijkheid en pligtgevoel van een gehoorzaam volk overeenkomen".

Deze cirkulaire is gedagteekend: Helsingfors, 28 Aug. 1860.

Voorts heeft graaf Berg, in een geheim berigt aan den keizer, het land voorgesteld als staande aan den rand eener revolutie en van geheime verbindtenissen doorwoeld, zoodat hij er eene welgeorganiseerde geheime politie noodzakelijk acht.

St. Petersburg, 1 Dec. Uit Warschau wordt gemeld, dat de vreemde dagbladen aldaar weder aan eene veel strengere censuur worden onderworpen. Zelfs de *Allg. Ztg.*, die er anders vrij tolerant werd behandeld, schijnt in ongenade te zijn gevallen, want zij komt dikwijls niet slechts ten halve zwart gekleurd, maar ook bij stukken en brokken uit de hand van den censor; buitendien komt zij eerst 8 à 10 dagen na hare verschijning onder het oog der lezers. Inzonderheid worden de artikels over Frankrijk aan eene strenge kontrôle onderworpen.

ITALIE.

Uit Napels wordt de volgende anekdote aan de *Opinion Nationale* geschreven:

Gij ontvangt hier het verhaal van een avontuur, waarvan Victor Emanuel een der handelende personen was, en dat hij-zelf heeft medegedeeld. De koning deed een rid te paard en luisterde middelerwijl naar het verhaal der gruwelen, door de reaktionnairen in eene kleine

gemeente nabij Isernia gepleegd. De man, die daarvan een relaas gaf, was de pastoor aldaar, die door zijne liberale gevoelens en achtenswaardige hoedanigheden gunstig bekend stond. De verontwaardiging van den vrijzinnigen koning werd opgewekt door de afschuwelijke tooneelen, die de pastoor schetste, terwijl deze van tijd tot tijd zijn hart lucht gaf, door vooral zijne verwenschingen te laden op een persoon, die het hoofd der moordenaars was en met eigen hand verscheidene personen omgebragt had. De koning huiverde meer dan eenmaal bij dat verhaal.

Terwijl de koning inmiddels steeds voortreed, hadden er onophoudelijk goedkeurende kreten van de zijde der bevolking plaats. Plotseling deed iemand, wiens stem die van al de anderen overschreeuwde, den kreet hooren: *Leve de Italiaansche koning Victor Emanuel!* De pastoor keerde zich onmiddelijk om en herkende in den buitengewonen ijveraar den persoon, die de barbaarsche handelingen gepleegd had, waarvan het verhaal 's konings verontwaardiging zoo zeer had opgewerkt.

De waardige pastoor bedacht zich niet. Hij vloog dadelijk op den ellendeling toe, greep hem bij de keel, wierp hem ter aarde en roste hem af.

De koning, een weinig verbaasd over deze wijze van regtspleging, riep:

»Wel, abt! wat doet gij daar, en wat is dat voor een man, dien gij zoo onbarmhartig toetakelt?"

»Sire!" antwoordde de pastoor, »dat is de persoon, wiens barbaarsche handelingen ik u zoo even verteld heb."

»Indien dit zoo is," hernam de koning, »dan zal ik hem vonnissen en straffen."

En inderdaad werd, nadat de verzekeringen van den pastoor bevestigd werden, de ellendige handlanger der Bourbons op staanden voet gefusilleerd.

De bersaglieri hebben een schitterend feit volbragt. Bij den slag aan de Garigliano hadden namelijk de Bourbonsche troepen, toen zij op den linkeroever van de rivier waren terug getrokken, de planken van de ijzeren brug verbrand, zoodat die brug onbruikbaar was geworden. Toen kwamen de Sardinische bersaglieri, hangende aan kettingen, er over, en dit zelfs onder het vuur des vijands. 84 hunner kwamen alzoo om, maar de brug is in de magt der Sardiniers gebleven. De koning, die bij dit schitterend wapenfeit tegenwoordig was, was daarover nog diep bewogen, toen hij het mededeelde.

Turijn, 14 Nov. Eerstdaags zal een der adjudanten des konings naar het eiland Caprera vertrekken, om aan Garibaldi zijne aanstellingen als generaal des legers over te brengen. Men gelooft, dat hij thans deze onderscheiding niet zal weigeren. De koning heeft hem de volgende eerbewijzen aangeboden: 1°. den rang van generaal, de hoogste militaire betrekking bij het Piemontesche leger; 2°. het grootkruis van de Annonciade-orde; 3°. een kasteel naar zijne keuze; 4°. eene dotatie voor zijn oudsten zoon; 5°. den rang van ordonnans-officier des konings voor zijn jongsten zoon; 6°. eene vorstelijke huwelijks-gift voor zijne dochter; en dat alles heeft Garibaldi geweigerd. Ook zal hij waarschijnlijk het bewijs van nationale dankbaarheid weigeren, waarover in het parlement zal worden gestemd.

— De *Corriere Mercantile* meldt, dat Garibaldi, voor zijn vertrek, een dekreet heeft geteekend, waarbij aan den heer Alexandre Dumas verlof wordt verleend, om nog gedurende een jaar, als honorair direkteur van het museum, in het koninklijk paleis van Chiamonte te blijven wonen.

— Garibaldi heeft het volgende aangekondigd:

»Het publiek wordt bij dezen verwittigd, dat ik te Caprera geene andere, dan gefrankeerde brieven zal aannemen".

— Een persoon, die van nabij met den pauselijken minister van oorlog, Mgr. de Mérode, bekend is, deelt het volgende mede: Kort vóór zijn ongelukkigen veldslag bespeurde generaal Lamoriciere, dat al de hem toegezonden dépêches reeds te Turijn bekend waren vóór dat hij-zelf ze ontving. In de hoogste opgewondenheid — waarin hij overigens gedurende zijn verblijf te Rome meestal verkeerde — begaf hij zich naar het telegraafkantoor, een revolver met gespannen haan in de hand houdende, en riep den telegrafisten toe: »Canailles! onverwijld telegrafeert gij uw verzoek om ontslag, of . . . . . De beambten, doodsbleek van schrik, gehoorzaamden, en de generaal benoemde in hunne plaats eenige Jezuïten, in welke hij meende meer vertrouwen te kunnen stellen.

AMERICA.

Volgens de laatste berigten uit America per *Kangaroo* ontvangen, was de bezorgdheid, dat de separatistische beweging in het Zuiden een gevaarlijke krisis tengevolge zou hebben, veel verminderd, sedert het gebleken is, dat die beweging tot enkele punten beperkt blijft. De *New-York Times* gelooft zelfs niet dat aan Zuid-Carolina, waar de vijandelijke houding tegen het Noorden aanhoudt, door de grensstaten zal worden toegestaan zich van de Unie te scheiden. Reeds begint eene kontrabeweging in Maryland. Genoemd blad spreekt verder het gerucht tegen, dat onder de leden van het kabinet te Washington verschil van meening zoude bestaan ten aanzien van de tegenover het Zuiden aan te nemen houding.

In de wetgeving van Georgie zijn resolutien voorgesteld ten strekking hebbende, dat genoemde staat slechts dan in de Unie wil blijven, wanneer de wet ten gunste van voortvlugtige slaven wordt afgeschaft. Overigens wordt het besluit van Zuid-Carolina, om zich zonder voorafgaande beraadslaging met de overige Zuidelijke staten van het Noorden af te scheiden, door de Zuidelijke staten afgekeurd.

Lincoln en Hamlin, de nieuw benoemde president en vice-president der Unie, hadden den 22sten Nov. te Chicago hunne eerste bijeenkomst en hielden den volgenden dag een lever, waarop ongeveer 3000 personen verschenen.

Uit Californie meldt men, dat ook daar de heer Lincoln met eene meerderheid van 1000 tot 2000 stemmen tegen den heer Douglas was gekozen. Ongeveer 115000 personen namen aan de stemming deel.

De regering te Washington heeft krachtige maatregelen genomen om de nieuwe onlusten, welke de veiligheid van Kansas en het Zuidwesten van Missouri te bedreigen, te bestrijden. De president was onderrigt, dat 500 man onder zekeren Montgomery zich vereenigd hadden, om zich tegen de autoriteiten te verzetten, het eigendom van den staat te plunderen, naar Arkansas en Texas te marcheren en de slaven aldaar te bevrijden. Daarop ontving generaal Harney bevel met de militaire magt tusschen beiden te komen. Ondertusschen hadden in de meest bedreigde gedeelten van Missouri de inwoners-zelven maatregelen van verdediging genomen.

Gelijk bereids gemeld is, hebben de banken van Richmond New-Jertey, Baltimore, Petersburgh, Washington, Philadelphia en andere plaatsen hare betalingen in specie geschorst. Dit geschiedde gedeeltelijk in strijd tegen de wetten der afzonderlijke staten. Het onmiddelijk gevolg van deze schorsing en de omstandigheid, dat de banken van New-York gemeenschappelijk tot een groot bedrag diskonteerden, was echter in allen gevalle bevredigend. Het vertrouwen was bevestigd en de meeste fondsen hadden den 24sten eene rijzing ondergaan.

Indische Pensioenen.

('s Gravenhaagsch Weekblad)

Jaren lang is aangedrongen, dat de pensioenen voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië evenzeer zouden geregeld worden bij de wet, als dit voor officieren en ambtenaren in Nederland gebeurt. Er bestaat geene enkele reden, om, wanneer iemand den staat in onze Overzeesche bezittingen dient, hem niet evenzeer dezelfde zekerheid te geven voor zijn pensioen, door zijne eigene bijdragen verdiend, als in het moederland. Dit is te minder het geval, omdat dikwijls klagten van ernstigen aard, wegens willekeur bij het verleenen van pensioenen zijn opgegaan.

Bij de behandeling van de begrooting is de noodzakelijkheid eener wettelijke regeling en herziening der Indische pensioenen met aandrang behandeld. Op het verlangen der kamer is eene lijst overgelegd van in Nederland betaalde pensioenen van gewezen ambtenaren in de kolonien. Men staat in de eerste plaats verwonderd over het bedrag van sommige pensioenen. Wij vinden cijfers als *f* 8640, *f* 7500, *f* 7200, *f* 6960, *f* 6750, ja zelfs van *f* 10800 en *f* 11000 verleend. Wij gunnen hun, die in Indië den lande goed en nuttig gediend hebben, gaarne een gemakkelijken en zelfs overvloedigen ouden dag; maar wij meenen dat dergelijke sommen hoog zijn.

Indien nu nog een ieder zoo gelukkig kon zijn zulk een pensioen te verkrijgen, dan zou men kunnen zeggen, dat hij die veel voor zijn pensioen bijdraagt, ook veel mag genieten. Maar de noodzakelijkheid eener wettelijke regeling en herziening der bestaande besluiten op dit ontwerp, blijkt meer en meer uit de overgelegde lijst.

Wij zien in de eerste plaats, dat vele pensioenen verhoogd worden boven het bedrag, waarop de gewezen ambtenaar regt heeft, op grond van diensten, den lande beneden 18jarigen ouderdom bewezen. Indien het hier pensioenen gold, waarvan het bedrag gering is, dan zou er eenige billijkheid in gelegen zijn, dat men personen, die den lande van hunne jeugd af nuttig hebben gediend, een eenigzins matig pensioen wil toekennen, waartegen evenwel overstaat, dat de studie en de werkzaamheden van een ieder hem niet zoo gelukkig doen zijn, dat hij reeds op zoo jeugdigen ouderdom in 's lands dienst eene betrekking kan waarnemen. In dat geval zou het een algemeene regel moeten zijn tot opvoering van alle pensioenen tot een zeker bedrag. Maar daarvan blijkt volstrekt niets en wij vinden op de lijst pensioenen van *f* 3000 à *f* 4000, ja een van *f* 6,300 dat tot dit bedrag verhoogd was wegens deze reden. De noot betrekkelijk den heer P. van Rees, oud-resident van Batavia, zegt toch: dat hij aanvankelijk *f* 5.850 pensioen zou genieten; eene som, die zelfs geen minister des konings in het moederland trekt, al had hij zijn leven lang het land gediend. Dat pensioen is verhoogd tot *f* 6,300, wegens zijne diensten beneden 18 jaren, en eindelijk op nieuw tot *f* 6750, wegens nadere dienst, gedurende eene zending naar Venezuela.

Wij zijn in het algemeen van oordeel, dat het wonderkinderen moeten zijn, die zulke diensten in den vroegsten leeftijd kunnen praesteren, dat daarvoor aanzienlijke pensioenen nog verhoogd moeten worden.

Wij vinden nog twee posten, die alleropmerkelijkst zijn. Mr. P. Mijer geniet *f* 10,000 pensioen als oud lid van den raad van Neêrl.-Indie; anderen, in dezelfde betrekking gepensioneerd, slechts *f* 8 à *f* 9000. Waarom? Omdat de heer Mijer, zoo hij niet in Nederland in staatsdienst ware geweest, vice-president van dien raad *welligt ware geworden*. De heer G. L. Baud, gepensioneerd als direkteur der kultures, krijgt niet *f* 6000, maar *f* 7500, omdat hij *niet* is benoemd tot direkteur-generaal van finantien, volgens den staat, in het belang van 's lands dienst.

Indien men op deze wijze pensioenen wil verhoogen, dan begrijpen wij niet waarom een 2de luitenant niet als generaal pensioen krijgt, want hij had tot die betrekking *kunnen* opklimmen, en daar het belang van 's lands dienst medebrengt, dat ieder slechts avancement maakt op zijn tijd en als er vakatures zijn, zou zulk een 2de luitenant volkomen in hetzelfde geval verkeeren. Een klerk op een departement kan even goed aanspraak maken op een ministerspensioen, want indien de koning in het belang van 's lands dienst hem eene portefeuille had aangeboden, dan had hij regt op dat pensioen gehad, terwijl hij nu in het belang van 's lands dienst niet verder is gekomen, omdat voor hoogere betrekkingen andere en kundiger personen zijn benoemd. Wat voor den een waar is, is het ook voor den ander.

Wij meenen dat herziening en wettelijke regeling van de Indische pensioenen als bewezen noodzakelijk mag worden aangenomen.

Men vergete toch niet, dat, wanneer de traktementen in Indië ontzettend hoog moeten zijn, in vergelijking met hetgeen hier te lande regel is, de door ons besproken pensioenen hier te lande worden verteerd, hetgeen in den regel het geval is met Indische ambtenaren, die hun pensioen verdiend hebben. Hij, die in Indië blijft, maakt eene uitzondering. Mogt er dus al in de Indische levenswijze reden zijn, om in Indië een traktement van duizenden aan den ambtenaar te geven, waar ligt de grond voor het toeleggen van zulk een pensioen, dat te lande verteerd wordt, als het niet strikt steunt op de bepalingen, die voor allen geldig zijn?

Omdat we geheel en al met de beschouwing van den schrijver instemmen, nemen we haar over. Maar niet alleen is het noodig, dat de *pensioenen* worden geregeld, ook de *traktementen* der ambtenaren eischen herziening en vooral *vermeerdering*. De uitgaven staan in geen de minste verhouding meer tot de inkomsten, van lagere zoowel als van hooge ambtenaren. Wie weet, wat gebeuren kan, wanneer de uitgaven voor de *hollandsche* spoorwegen uit de *Indische* baten meevallen, dan zou er *misschien* kans wezen op verbetering in dezen!

(Red.)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Januarij	19 Ned. Indisch	schip	Maria Henriette	J. Winter	Samarang	15 Jan.	B. Kopersmit & Co.
»	20 Nederlandsch	bark	Johannes Christian	C. v. H. Obelt	Pecalongan	19 »	C. Bahre & G. Kinder
»	— Ned. Indisch	stooms.	Makasser	W. A. J. Kuller	Soerabaija	15 »	W. Corea de Vries.
»	— »	brik	Cheribon Packet	W. B. Massingham	Cheribon	17 »	L. Platon & Co.
»	21 Nederlandsch	bark	Sperwer	C. H. Schreuder	Macao	3 »	Haager & Schuurman.
»	— »	schip	Honingbij	J. van der Valk	Manila	6 »	J. Cezard & Co.
»	— H. B. M	stooms.	Sparrowhark	J. C. Bijng	Singapore	17 »	
»	— Engelsch	brik	J. C. Ross	R. Ballard	Anjer	18 »	Wilson & Co.
»	22 Z. M	stooms.	Ardjoeno kapt. t/z.	J. A. K. v. Hasselt	Telok Betoen	21 »	
»	— Nederlandsch	bark	Minister Pahud	Kievit	Banjoewangie	30 Dec.	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
»	— Engelsch	brik	Spec	J. Eedy	Sydney		Morgan, Melbourn & Co.
»	— Ned. Indisch	bark	Soetan Iskander	L. G. Kloppenburg	Singapore	15 Jan.	J. Purvis & Co.
»	— Nederlandsch	»	Johanna Maria	M. J. Wilhelmie	Rotterdam		van Ommeren, Rueb & & Co.
»	— »	»	Willem Hendrik		Kaap de G. H.		Schimmelpenninck & Co.
»	— »	»	Dorothea Henriette	D. Smit	Rotterdam		C. Bahre & G. Kinder.
»	— »	»	Calijpso	G. Poolman	Amsterdam	24 Sept.	B. Kopersmit & Co.
»	— »	»	Prins Veldmaarschalk	D. L. Immink	»		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
»	— Amerikaansch	»	Home		Sydney		Paine, & Co.
»	23 Nederlandsch	»	Macao	J. Kroll	Rotterdam		Schimmelpennick & Co.

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Januarij	20 Nederlandsch	bark	Wilhelmina	J. F. Ihnen	Soerabaija
»	— Ned. Indisch	brik	Kalimaas	Sech Boegies	Cheribon
»	21 »	bark	Kata Mool Maas Paudan	F. M Lucas	Soerabaija
»	22 »	stooms.	Padang	A. Guijot	Sam., Soer. en Banjermassing
»	— »	bark	Faulka Nazar	Sech Sawadie	Soerabaija
»	— Engelsch	»	West	W. Hawkins	Engeland
»	23 Ned. Indisch	stooms.	Makasser	W. A. J. Kuller	Bencoelen en Padang
»	— Engelsch	schip	T. D. Marshall	W. Craigie	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Admiraal de Ruijter	S. Stavers	Soerabaija	Haager & Schuurman.
»	»	Sperwer*	C. H. Schreuder		»
»	brik	Rhijnvis Feith*	Lammerts	St. Davids Eiland	Maclaine, Watson & Co.
»	schip	Eva Johanna*	S. van Bochove	Rotterdam	J. Cezard & Co.
»	»	Honingbij*	J. van der Valk		»
»	bark	Johannes Christian*	C. van Heemstede Obelt	Nederland	C. Bahre & G. Kinder.
»	schip	Graaf van Heiden Reinestein	J. Wamsteker		Schimmelpenninck & Co.
»	bark	Adriana Petronella*	J. K. Annokkee		Dummler & Co.
»	»	Jan van Schaffelaar*	Verbeek		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Ned. Indisch	schip	Maria Henriette*	J. Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
»	bark	Noorban*	Said Alie bin Djeu		B. J. Jacobs.
»	brik	Jeannette Maria*	A. Kuipers		P. Landberg & Zoon.
Engelsch	»	Spec*	J. Eedy		Morgan, Melbourn & Co.
»	bark	Isabella*	Miller		Busing, Schröder & Co.
Fransch	schip	Louis Cezard*	Thomas		J. Cezard & Co.
Zweedsch	bark	G. B. Carr*	John v. Windrufva		»
Amerikaansch	»	Windward*	H. P. Hamlim	Soerabaija	Dümmler & Co.
Oldenburg	»	Gottorp*	R. Bergfeldt		E. Moormann & Co.
Hamburg	brik	Christian*	Binder		C. Bahre & G. Kinder.
»	bark	Richard*	Bremer		»
Noorw.	»	Norma*	Normann	Europa	Busing, Schröder & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Soerabaija*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
Januarij	10 Nederlandsch	bark	Elizabeth Antoinette	H. A. Besier	Batavia
»	— »	»	Elizabeth	H. A. Harms	»
»	— Zweedsch	»	Eclipse	P. A. Brandt	»
»	14 Nederlandsch	»	Prins van Oranje	J. Hensing	»
»	15 Ned. Indisch	»	Columbus Almansoor	S. Sahab	Singapore
»	— »	»	Harwats Rin	Koernil	Bandjermassing
»	— »	»	Fathal Haer	S. A. b. M. Haéla	Sumanap
»	— Nederlandsch	»	Mariane	H. P. Groubeck	Samarang
»	— Britsch	»	Lorenzo Sabine	Ro. Devim	Melbourne

Vertrokken schepen van *Soerabaija*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Januarij	12 Nederlandsch	bark	Baltimore	G. H. Brakke	Pasoeroean
»	— Ned. Indisch	»	Ammana Tulbarie	Sech Bantok	Grissee
»	— Nederlandsch	»	Eduard Marie	W. F. Remmers	Probolingo
»	13 Amerikaansch	»	Wild Gazelle	W. B. Crowell	
»	— Ned. Indisch	»	Ambon	W. Ambon	China
»	— »	»	Marzoek	Sech Alie Bagawie	Moluckos
»	14 Nederlandsch	»	Stad Enschede	W. J. B. Noordhoek Hegt	Grissee
»	— »	»	Davo	H. Wijtenhorst	Probolingo
»	— »	»	California	H. de Wijn	Besoekie
»	14 Engelsch	bark	Crouch Brothers	G. Crouch	Nederland
»	15 Nederlandsch	»	Brouwershaven	P. Janzen	
»	— »	»	Anna Lena	C. Zaal	
»	— »	»	Pollux	H. P. Kruis	Pasoeroean
»	— Ned. Indisch	stooms.	Makasser	W. A. J. Kuller	Batavia
»	16 Nederlandsch	bark	Elisabeth Antoinette	H. A. Besier	Pasoeroean
»	17 Nederlandsch	»	Aldebaran	B. G. Meijboom	Nederland
»	— »	»	Amalia Maria	I. H. Swenson	Pasoeroean

In lading liggende schepen te *Soerabaija.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Admiraal Tromp	J. van Tubergen	Nederland	B. Kopersmit &. Co.
〃	〃	Ridderkerk	H. Teerlink	Nederland	〃
〃	〃	Delftshaven	Schaap		〃
〃	schoener	Helmers	A. Messen		E. ten Brinck & Co.
〃	bark	Water-ens	H. R. Giessen		〃
〃	〃	Kaap Hoorn	L. J. Dik		〃
〃	〃	Prins van Oranje	Hensing	Nederland	〃
〃	〃	Prins Frederik der Nederl	C. C. Witt		Schimmelpenninck & Co.
〃	〃	Marianne	Groubeck	Rio. Janeiro	〃
Engelsch	〃	Annie Archibald	John Furneij		J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsch	〃	Elisabet	H. A. Harms	Nederland	〃
〃	〃	Brouwershaven	P. Jansen	Nederland	〃
Zweedsch	〃	Eclipse	Brands	Zweden	Fraser, Eaton & Co.
Nederlandsch	〃	Cornelia Henriette	de Veer		〃
Hamburgsch	〃	Joachim Christian	Holm		〃
Bremer	〃	Cappela	Lange		Mathieu, Ebbs, Ruys & Co.
Nederlandsch	〃	Odilia Margaretha	Martius van Geffen	Nederland	〃
Hamburgsch	〃	Malvina Vidal	Kessal	Rotterdam	〃
Ned. Indisch	stoomb.	Samarang Packet	Scheel		〃
Nederlandsch	〃	Maria Adriana	van der Held	Nederland	〃
〃	〃	Maria Catharina	H. C. Bos	Nederland	P. Kervel & Co.
〃	〃	Het Goede Vertrouwen	D. J. Kraan	Amsterdam	〃
〃	〃	Antoinette Seraphine	A. Victor	Amsterdam	〃
Hamburgsch	〃	Penguin	Wesenberg	Kanaal	〃
Nederlandsch	〃	Cornelia	J. H. With	Amsterdam	〃
〃	〃	Maria Christina	C. Voss,	Kanaal	〃
Engelsch	〃	Lorenzo Sabina	Th. Davine	Melbourne	〃
〃	〃	Leven	Rob		Hill, Brockman & Co.
〃	〃	Schotch Lassie	Kennedy		〃
Nederlandsch	〃	Herman	Luttenberg	Amsterdam	Mc. Lennan & Co.

Aangekomen schepen te *Pasoeroean.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
Januarij	9	Nederlandsch	schip	Henricus Gerardus	C. van de Zee	Batavia
〃	11	Ned. Indisch	〃	Fathool Barie	Sech Biljoen	〃
〃	13	Nederlandsch	〃	Louis Meijer	G. H. Holtgreve	Batavia
〃	14	〃	〃	Baltimore	G. H. Brakke	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Pasoeroean.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Januarij	10	Nederlandsch	schip	Susanna	E. Vonck	Nederland
〃	—	Zweedsch	〃	Henriette	N. Heelen	〃
〃	12	Pruissch	〃	Brittannia	S. Krause	〃
〃	13	Ned. Indisch	〃	Fathoer Barie	Sech Biljoen	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Pasoeroean.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Helena & Anna	J. C. Lupcke		Fraser, Eaton & Co.
〃	〃	Generaal de Stuers	J. C. Vierema		〃
〃	〃	J. C. Schotel	van Beest Holle		Schimmelpenninck & Co.
〃	〃	Broedertrouw	G. Rotgans		Gezagvoerder
〃	〃	Henricus Gerardus	C. van der Zee		W. van Aýck,
〃	〃	Louis Meijer	G. H. Holtgreve		Schimmelpenninck & C.
〃	〃	Baltimore	G. H. Brakke		〃
Pruissch	〃	Der West	H. Peest		Fraser, Eaton & Co.
Ned. Indisch	〃	Tatas Bandjermassing	Sarif Mohamat		

Marktprijzen.

Te BATAVIA, den 22 Januarij.

Arak, *f* 55, @ *f* 60.— afgedaan.
Koffij, Java *f* 38,50 afgedaan.
——, Padang, zonder aanvoeren.
Suiker N°. 16 *f* 16,50,— @ *f* 17,—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 11,50— p. kelder, in Consumptie.
Gom elastiek *f* 85 @ *f* 96,—
Peper (Lampong *f* 19,— @ *f* 21,— p. pic. naar kwal.
Rijst, Indramaijo met zakken, oogst verkocht
——, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 155,— @ *f* 180— voorraad gering
——, 〃 〃 2de kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
——, Carga *f* 120 @ *f* 135,—

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato 102¾ % bij partikulieren.
〃 〃 〃 〃 101 〃 〃 de Factorij
〃 〃 〃 〃 102 〃 〃 het Gouvernement.
〃 Londen 〃 Zigt 11⅜ per £
〃 China *f* 2,80 per dollar nominaal
〃 Singapore *f* 2,75 per $
〃 Calcutta *f* 123 @ *f* 124,— 100 Co. Rs.
Specien. Sovereings *f* 12,90 @ *f* 13.10
Ducaten 7,20 oude
〃 6,85 nieuwe
Mex. Dollars ontbreken.

Te SAMARANG, den 18 Januarij.

Koffij *f* 34.50,— nominaal; oogst opgeruimd.
Suiker N° 16, *f* 16,50.
Indigo, *f* 4,10 voor eerste kwaliteit.
Koehuiden, *f* 65,— per kodie naar gewigt.
Buffelhuiden, *f* 50,— per kodie,
Staart Peper oogst opgeruimd.
Rijst ordinairwit, *f* 180. — 190,— } ♆ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
〃 carga 〃 *f* 160 @ 170,— }
Klapper Olie *f* 22,—
Katjang 〃 *f* 22,—
Rotting *f* 8,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland 102½ %.
Kleine wissels pari.

Te SOERABAIJA, den 17 Januarij.

Suiker *f* 16½,—
Koffij *f* 34½
Rijst (Carga) *f* 135— @ *f* 155,—
Id. (Witte) *f* 175 @ *f* 185,—
Arak *f* 50.—
Olie (Klapper) *f* 25.—
Id. (Katjang) *f* 19.—
Kadjang Matten, *f* 9.—
Rotting *f* 8 @ *f* 9.—
Wisselkoers 102%

Te PASOEROEAN, den 16 Januarij.

Suiker, oogst 1860 opgeruimd.
〃 〃 1861 — *f* 16,—
Rijst (witte) ♆ koyang *f* 200,—
Id. (Carga) *f* 180,—
Olie (Klapper ♆ pic. *f* 30,—
Id. (Katjang) ♆ pic *f* 25,—
Wisselkoers, 100 @ 101%.

Den 16 Januarij waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1860.

DER FABRIEK		Gouv. levering PIC. SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoen Redjo,	a	10,588—	11,533—57
Ardjo Sarie,	a	14,180—	12,558—51
Ardie Redjo,		16,767—48	5,801—18
Yoso Wilangoen,	a	14,485—78	5,968—52
De Hoop,	a	14,489—48	7,421—18
Djacotra Oost,	a	9,800—	11,987—93
De Onderneming	a	11,050—	16,801—40
Wono Redjo,	a	9,306—	14,816—96
Kloerahan,	a	10,804—	10,283—68
De Goede Hoop	a	6,860—19	10,002—98
Gajam	a	10,998—69	18,077—51
Becassie Oost	a	7,884—	15,889—51
Dankbaarheid,	a	7,056—	7,711—13
Soeko Redjo,	a	7,500—16	13,800—27
Kawis Redjo,		12891—27	6,131—07
Sarie Redjo	a	3,000—29	6,187—88
Pleret	a	10,273—15	10,066—09
Te Zamen pic. Suiker		173,777—44	183,275—06
		214,699—28	koffij

Restant Producten in 's lands Pakhuizen, Op den 16 Januarij 1861.

[illegible]—87 pic. suiker oogst 1860.
120,578—78 〃 koffij, 〃 1860.

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

Bevrachting Ned. Handel-Maatschappij.

De schepen Jacoba en Eensgezindheid zijn voor het transport van steenkolen door de N. H. M. opgenomen.

De N. H. M. heeft opgevraagd de schepen, laatstelijk bevracht binnengekomen tot 31 Augustus 1858, en nieuw gebouwde, van stapel geloopen tot ultimo December 1859; de regtstreeks uit Nederland vertrekkende moeten den 10 Januarij 1861 zeilklaar kunnen liggen, vooruit vertrekkene moeten 19 Mei 1861 ter beschikking der Factorij te Batavia zijn, voort op de condities in vorige No. vermeld.

Den 7 December zijn vervracht 10 schepen.

SCHEEPSNAMEN.	Gem. Lasten	LAATSTEBEVRACHTING. voor de N. H. M. binnengekomen.
Voor Amsterdam.		
Metalen Kruis. — Zuurdeeg	170	4 December 1857.
Galilei. — Kock	392	27 Junij 1858.
Drie Gebroeders, ex Rijswijk. — Kramer.	277	25 April 1857.
Jan Daniel. — van Zweede, van Rotterdam.	335	22 Junij 1858.
Lammina Elisabeth. — Gersen, van idem.	366	1 Julij 1858.
Voor Rotterdam.		
Arlequin. — Singer	171	1 April 1858.
Canton. — Kettler	307	18 Mei 1858.
Voor Dordrecht.		
Geertruida Maria. — Spiegelberg	475	13 Januarij 1858.
Voor Middelburg.		
Marinus Willem. — van Duijn, v. Zierikzee	347	22 November 1857.
Voor Schiedam.		
Jan van Schaffelaar. — Verbeek, v. Rott.	350	18 Mei 1858.

De N. H. M. heeft scheepsgelegenheid gevraagd, van Rotterdam naar Soerabaija, voor een stalen Stoom-Kruisboot van 20 paardenkracht, vervat in 307 Colli, waarvan 4 van groote afmetingen, te zamen 34½ last; opgave van vermoedelijke datum van vertrek en van vracht in éëns.

Handelsberigten.

TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM,

van 25 Nov. tot 8 Dec. 1860.

(Slot.)

TABAK. De minder gunstige afloop der veilingen, van 5 Dec. niettegenstaande de goede stemming waarin het artikel verkeert, moet worden toegeschreven aan de kwaliteit der aangeboden Tabak, die, wat de 2239 pn. Ngrowo aangaat, te bont van kleur was, en wat de 971 pn. AFH betreft van te wisselvalligen brand werd bevonden; terwijl de door de tweede hand geveilde 918 pn. Blitar en Ngrowo, door vroegeren inkoop, te overdreven in prijs moesten opgeveerd en daardoor niet coulant konden geplaatst worden.

Te Rotterdam vonden geene afdoeningen plaats. Aldaar zullen op 13 December bij inschrijving worden aangeboden: 370 pn. Java Stoll, ex Juno, terwijl eerstdaags in veiling verwacht worden:

944 pn. Java GG, ex Imogeen.
582 〃 〃 MK }
441 〃 〃 LG } ex Koning en Vaderland.
400 〃 〃 NTM }
597 〃 〃 SvdP }
379 〃 〃 FvdP } ex de Zwijger.
983 〃 〃 TANL }

De aanvoeren bestonden uit: 1056 pn. EB & BKC, per Willem Daniel, 1224 do. Cuba, 430 do. Tempeh en 74 do. PA, per Estafette; en 348 do. PR; 391 do. KL, 100 do. PA, 244 do. DS, 65 do. BAS, 30 do. JM/MS, 155 do. WGL en 55 do. TB per Wassenaar; benevens de bovenstaande partijen per de Zwijger.

De voorraad bedraagt te Amsterdam 9708 en te Rotterdam 4864 pakken Java.

Van Manilla Sigaren werd het in dato 21 en 23 Nov. te Rotterdam in veiling opgehoudene later uit de hand tot veilingsprijs afgedaan.

Hiervan kwamen op 5 dezer te Amsterdam in veiling 170000 stuks 2a Cort. 1859, waarvan slechts 20/m. tot *f* 33 verkocht en de rest *f* 31½ à *f* 33 opgehouden werden; 200000 stuks 2a. Hab. 1860, waarvan 10/m. tot *f* 30½, 5/m. tot *f* 31 en 10/m. tot *f* 33 verkocht en het restant van *f* 30½ tot *f* 33 opgehouden werden. (Deze partijen waren gedeeltelijk in Entrepôt, gedeeltelijk in consumptie), en 85750 stuks 1a. Hab. 1859, die met uitzondering van 23/4 kisten, welke tot *f* 51 in cons. koopers vonden, tot *f* 47½ in Entr. opgehouden zijn.

THEE blijft prijshoudend. Buiten de reeds opgegeven lading verwacht men nog te Rotterdam 680/4 kisten Chin. Thee via Hamburg.

VERFWAREN. Indigo. Zoo als gewoonlijk in dit jaargetijde was de handel beperkt en zijn alleen kleinigheden omgezet. De markt behoudt evenwel eene vaste stemming, doch is dit meer een gevolg van de vasthoudendheid der eigenaars, die niet tot lagere prijzen willen verkoopen, dan van eenige andere oorzaak. De markt is ruim voorzien te Amst. en Rotterdam zijn bij particulieren gezamenlijk ca. 500 Kn. voorhanden. — Cochenille. Met weinig voorraad zonder handel. — Sapanhout. Alleen kleine partijen zijn tot de prijzen der notering te verkoopen. — Kadranghout zonder voorraad en meer gevraagd, zoodat kleine aanvoeren van boord coulant nemers kunnen vinden. — Kurkuma geheel onveranderd. — Salpeter. O. I. met weinig handel.

DROOGERIJEN. Campher prijshoudend doch zonder handel. — Cassia Lignea met eenen aanvoer van Londen van 2000 Kisten. — Cassia Vera. Eene partij zeer mooije geele kwal. vond tot hooge prijzen koopers. — Cocosolie ontbreekt. Voor prima Cochin zou thans *f* 33 à *f* 34 besteed worden. — Cubeben blijven op de laatst besteedde prijzen te plaatsen. — Gum Damar flaauw gestemd. Gum Elastiek zonder verandering. De stemming blijft gedrukt. — Gutta Percha. Een aanvoer van ca. 6000 Ko. in Rotterdam werd tot hoogen prijs verkocht. Was. Japansche alleen voor behoeften vonden eenige partijtjes tot staande prijzen afnemers. — Bindrotting met geringe vraag.

SPECERIJEN. De prijzen blijven, niettegenstaande eenige vraag, gedrukt.

De onverkochte voorraad bij de N. H. M. bedroeg op 30 November van dit en de twee voorgaande jaar:

	Noten.	Foelie.	Nagalen.	Kaneel.
1858.	547 vaten.	180 vaten	— vaten.	1515 Fard.
1859.	409 〃	180 〃	350 〃	717 〃
1860.	497 〃	80 〃	— 〃	971 〃

HUIDEN. Tot onbekende prijzen werden te Rotterdam verkocht: 815 O. I. Buffel ex Kon. Ned. Yacht-Club, en 550 do. ex Duchess of Sutherland.

Per Kandanghauer werden 748 O. I. Buffel en 437 do. Runder, en per Vice-Adm. Gobius 2425 do. Runder en 500 do. Buffel aangevoerd.

Door het vergevorderde jaargetijde is dit artikel nu stil.

KATOEN. De voorraad Suratte, Madras en Bombaij Katoen bedroeg op 30 Nov. l.l. te Amsterdam 12500 Balen.

TALK in dezelfde stemming.

WOL prijshoudend, zonder noemenswaardigen handel.

METALEN. Tin voortdurend stil met eene nominale notering. — Koper en lood mede onveranderd.

Statistiek van Banca tin.

	1856.	1857.	1858.	1859.	1860.	
Voorraad op Cedullen bij de N. H. M.:						
30 September	87397	96810	99285	86477	88072	blokken.
31 October	52785	82810	79216	72352	81352	〃
30 November	42592	70750	66838	61011	69964	〃
Onverkochte voorraad bij de N. H. M.:	1856 *	1857.*	1858 *	1859.*	1860.	
30 September	19648	31873	27456	38672	33028	blokken.
31 October	30913	58945	32746	60586	45214	〃
30 November	48900	60672	36477	69086	61848	〃
Afleveringen bij de N. H. M.:	1856.	1857.	1858	1859.	1860.	
1ste halfjaar	50830	24997	38575	42165	40536	blokken.
Julij/Sept	31911	100699	114102	66911	88670	〃
October	34612	14000	20069	13125	6720	〃
November	10193	12060	12378	11341	11888	〃
Totaal	187386	151756	185124	133542	147314	blokken.

* In 1856 werd de N. H. M. veiling in Augustus, in 1857 1858 en 1859 in Julij en in Junij gehouden.

ARAK. Sedert de vorige mail is hierin noch te Amsterdam noch te Rotterdam iets omgezet.

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

van 18 tot 22 Januarij 1861.

Aanvoer.

Van Singapore, Riouw en Muntok per N. I. stoomschip *Palembang*, gez. Kramer, agt. W. Cores de Vries.

5 kn. opium, *N. H. M.*
5 kn. opium, 7 kn. koper, *Peine, Stricker en co.*
6 kn. opium, *Agenten.*
10 kn. opium, 7 do. ruwe zijde, *Tjoen Boen.*
15 kn. vuurwerk, 3 do. Chin. goederen, *Nio Banghie.*
1 kt. modewaren, *A. Picart.*
10 kn. kammen, *Sie Toetiang.*
3 coll. provisien, *J. Arathoon.*
1 vt. gez. vleesch, *B. Andreas en co.*
1 bl. manufact., *Order.*

Regalen.

1 kistje *McLachlan.*
2 pakk. *Pandel en Stiehaus*
2 pakk. *C. Bahre en G. Kinder.*
1 kistje *Wilson en co.*
3 kistjes en 1 pak *Martin, Dyce en co.*
1 kistje *Tolson, Hunt en co.*
1 pak *Hoesin bin Segaf.*
1 kistje, 1 ham, 1 kaas, *Busing, Schröder en co.*
2 pakk. *Burt, Myrtle en co.*
1 pak *Gumprich en Strauss.*
1 pak *Z. E. de Gouverneur-Generaal.*
1 kistje *B. van Leeuwen en co.*
1 zak en 4 pakk. *Maclaine, Watson en co.*
1 doos *van den Berg.*
3 pakk. *Adam en co.*
1 pak AZ $ 25.
1 pak *E. Moormann en co.*
1 kistje AF.
1 pak *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
2 kistjes *van Ommeren, Rueb en co.*
1 kistje VD.
1 kistje LL $ 1156.
1 kistje *Hunter, Houghton en co.*
1 kistje *Pitcairn, Syme en co.*
1 pak *Niederer en co.*
1 doos 55 $ B.
1 kistje P 5 en O.
1 mand *Joakim.*
2 kisten *Vaupel.*
1 pak *L. Platon en co.*
1 trommel *Gez. de Bruijn.*
1 kistje *Order.*
1 trommel *Hanger en Schuurman.*
1 pak *van Riet en ter Gouw.*

Van Manila per Zw. schip *G. B. Carr*, gez. van Windrufva, agt. J. Cezard en co.

11208 zakk. suiker, 1400 bn. hennep, 1 partij sapanhout, *Order.*

Van Borneo's Westkust per N. I. stooms. *Padang*. gez. Guijot, agt. W Cores de Vries.

eenige gouv. goederen, *Gouvernement.*

Van Stockholm per Zw. schip *Hebe*, gez. Falkenberg, agt. J. Cezard en co.

5504 stav. ijzer, *J. Cezard en co.*

Uitvoer.

Naar Singapore per N. I. stooms. *Koningin der Nederlanden*, gez Lewis, agt. Maclaine, Watson en co.

511 kn. gekapte en 30 coll. en 211 kn. koperen duiten, 7 zakk. medicijnen, 4 zakk. genetries, 37 pic. noten, 5 kn. batik goederen, 30,900 zilv. munt, 1 kt. hoofddoeken, *Aan boord gebleven lading van Soerabaija.*
10 kn. wijn, uit entrep. *B. van Leeuwen en co.*
1 kt. gordijngoed, uit entrep. *Hunter, Houghton en co.*
80 pic. niela, *Tjoa Oe.*
3 kn. batik doeken, 1 do. rood katoen, 19,780 zilv. munt, div. *Arabieren.*
65 pic. lange peper, *Joakim.*
1 kt. sarongs en doeken, *Koe Makaij.*
2 pic. koffij, *Wilson en co.*

Naar Nederland per Eng. schip *Isabella*, gez. Muller, agt. Busing, Schröder en co.

5480 pic. suiker, 250 do. rotting, *Agenten.*

Naar Nederland per Ned. schip *Louise Kroonprinses van Zweden*, gez. van der Linden, agt. Dümmler en co.

100 pic. rotting, *Guldenaer*
256 pic. rijst, 3501 do. suiker, 50 led. arak, *Mathieu, Ebbs, Ruijs en co.*
5400 pic. rijst, *Revius.*
93 pic. gomelastiek, 45 kn. naturalien, *N. H. M.*
2 vn. spek, uit entrep. *van Ommeren, Rueb en co.*
1 kt. provisien, *Aan boord gebleven lading van Nederland.*

Naar Singapore, Muntok en Riouw per N. I. stooms. *Batavia*, gez. Neije, agt. W. Cores de Vries.

1 kt. koopmanschappen, *Aan boord gebleven lading.*
2 kn. lakens, 1 do. flanel, 25 do. cognac, 12 do. rood katoen, 7 do. chitzen, 2 do. armozijnen, 3 do. olijfolie, 1 do. boeken, 5 do. harst, 1 do. tafelasen, 3 do. sprejen, 42 do. peper, 69 do. nagelen, 2 kn. koffij, 1 kt. monsters, 10,000 dollars, 1 kt. geschriften, *N. H. M.*
17 kn. wijn, 4 do. kleedingstukken, 64 coll. gouv. goederen, *Gouvernement.*
2 kt. wijn, 10 md. en 3 vn. bier, 3 keld. genever, 14 vs. boter, 1 vt. vleesch, 1 kt. cognac, 1 do. regaal, *W. Cores de Vries.*
5 vn. afgez. bier, 15 do. wijn, 2 do. portwijn, 10 keld. genever, 12 vs. haring, 1 kt. punch, 1 do. diversen, *L. Platon en co*
20 kn. medicijnen, uit entrep. *Landberg, Pinoët de Bie en co.*
2 kn. ongebl. katoen, 2 do. kat. goederen, *Said Oesman Madidam Segaf.*
19 kn. ongebl., 1 do. rood en 1 do. zw. katoen, 10 bn. rood en 4 do. wit garen, 3 kn. chitzen, 100 ks. zeep, *Said Abd. bin Aboebakar.*
1 kt. doeken, *Moh. Tarieb.*
1 kt. provisien, *John Pryce en co.*
13 kn. manufact., uit entrep. *Niederer en co.*
1 kt. papier, *Busing, Schröder en co.*
17 kn. kop. duiten, *Koe Kongtjaij.*
10 led. leggers, *Berkenkamp.*
1 kt. woll. dekens, 1 do. suikermonsters, *B. Kopersmit en co.*
1 kt. wijn, 1 do. sarongs, *Edgar.*
1 rijstwanmolen, *Ahlers.*
2 vs. koolteer, 4 kn. ijzerwerk, 4 ijzeren beugels, 1 do. stang, 2 kn. lijnolie 4 vs. verf, *Schilperoord.*

Aangekomen Passagiers te Batavia

van 19 tot 22 Januarij 1861.

Met de Ned. bark Johannes Christian, kapt. C. van Heemstede Obelt, de hh. Havenga, Echtg. en Kind, Spieperman, Echtg. en 2 Kinderen van Pecalongan.

Met het Ned.-Ind. stooms. Makasser, kapt. W. A. J. Kuller, de hh. Kervel, Ingerman, Graat, Bertrand, van Hulsteijn, Hielker, Wiemer, Ruyl en Reef, benevens Z. M. troepen van Soerabaija via Samarang en Cheribon.

Met het Ned.-Ind. schip Maria Henriette, kapt. J. Walter, de heer Bartels en familie van Samarang.

Vertrokken Passagiers van Batavia

van 19 tot 22 Januarij 1861.

Met het Ned.-Ind. stoomschip Padang, kapt. A. Guijot, de hh. Jhr. Cornets de Groot en Echtg., W. Goedhuis, Echtg. en een kind, kapt. der Infr. Ullman en Echtg. Houft, Hageman, Holland, Streester van Dalen, Mevrouw Koch, Mevrouw de wed. Koch, de Inl. Ceremoniemeester Sharief Abdul Rachman bin Pangeran Sharief Hamied Alkadrie met gevolg, 5 wees kinderen en Z. M. troepen naar Samarang, Soerabaija en Bandjermassing.

Met het Ned.-Ind. stoomschip Makasser, kapt. W. A. J. Kuller, de kapt. Hageman, Echtg. en een Kind, Ingenieur Hageman, Echtg. en 4 kinderen, de hh. Koppeschaar en Kinderen von Jost de Bruijn en dochter, C. Streubling, H. Goodhart, Wiggers, Mejufvr. In 't Veld en Z. M. troepen naar Padang via Bencoelen.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.